

Utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

Utbildningsutvärdering på grundnivå och avancerad nivå – självvärdering

Lärosäte: Högskolan Dalarna

Examen: Specialistsjuksköterskeexamen, inriktning mot distriktssköterska

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- Förutsättningar
- Utformning, genomförande och resultat
- Studentperspektiv
- Arbetsliv och samverkan

Självvärderingen ska inledas med en beskrivning av hur utbildningen organiseras på en övergripande nivå. Självvärderingen ska ge bedömargruppen en helhetsbild av utbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Aktuella utbildnings- och kursplaner ska laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallen får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallens utformning såsom marginaler.
- Självvärderingen ska inte överstiga 25 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÄ:s instruktioner som totalt utgör 6 sidor.
- Som bilaga till självvärderingen ifylls lärartabellen.

Beskrivning

Redogör för utbildningens organisation, upplägg och inriktning på ett övergripande plan och motivera i relation till examensordningen. Redogör även för hur länge utbildningen har getts vid lärosätet.

Lärosätets redogörelse:

Programmet bedrivs vid nuvarande *Institutionen för hälsa och välfärd* och har sina rötter sedan mitten av 1980-talet i dåvarande Vårdskolan. Huvudområdet är omvårdnad, där alla kurser är förlagda förutom kursen om förskrivningsrätt som ligger i ämnet medicinsk vetenskap. Programmet studeras på helfart, förutom den avslutande kursen med examensarbete som ges med 50% studietakt under termin 3. Programmet använder i hög grad digital teknik som stöd för lärandet och utbildningens genomförande. Under den andra terminen finns inslag av verksamhetsförlagd utbildning (vfu) på 18 högskolepoäng (hp), motsvarande 24% av programmet.

Programmet utgår i hög grad från Högskoleförordningens kunskapsmål för specialistsjuksköterskeexamen, inklusive kraven för den specifika inriktningen, och även kraven för en generell magisterexamen. Dessutom tillkommer en del lokala måbeskrivningar. De identifierade kärnkompetenserna för all hälso- och sjukvårdspersonal används som en ledstjärna för programutbildningen. Samarbete i team, användning av informatik och att bedriva förbättringsarbete och en evidensbaserad vård bidrar till att förmedla en säker och personcentrerad vård.

Utbildningen är en generalistutbildning med fokus på centrala aspekter av distriktssköterskans yrkesutövning, exempelvis hälsofrämjande arbete relaterat till individer och grupper i olika åldrar. Utbildningen fokuserar även på att fördjupa förmågan att utifrån ett vetenskapligt förhållningssätt kunna arbeta självständigt och ta ett professionellt ansvar. En grundläggande tanke är att studenterna i sina studier skall fördjupa sina kunskaper kring evidensbaserad och personcentrerad vård, ledarskap i vård och förändringsarbete samt utveckla strategier och metoder i folkhälsoarbete och i hälsopedagogik. Kommunikationsfärdigheter och kunskaper, färdigheter och förmågor att arbeta hälsofrämjande, till exempel med kommunikationsmodellen Motiverande samtal utvecklas initialt och egna erfarenheter av att arbeta hälsofrämjande uppnås under vfu. I utbildningen ställs successivt högre krav på förmågan att bedöma och värdera hälsotillstånd och livssituation i klinisk verksamhet samt att planera, genomföra och utvärdera omvårdnad. Olika delar av distriktssjuksköterskans kompetensområde introduceras och bearbetas successivt med ökad svårighetsgrad och komplexitet under utbildningen, där studenten erövrar kunskaper, färdigheter och värderingsförmågor genom teoretiska studier, metodövningar i simuleringsmiljö och i samband med möten med patienter under vfu.

Ungefär 45 studenter antas varje höst till programmet för att säkerställa en omfattning som motsvarar utbildningsuppdraget på 30 utbildningsplatser. Söktrycket har under lång tid varit gott, och hösten 2021 var det 103 behöriga förstahandssökande, alltså 3.4 förstahandssökande/plats. Inför hösten 2022 är det 62 behöriga förstahandssökande, vilket motsvarar 2.1 sökande/plats. Det är en något lägre söksiffra, men glädjande är att andelen förstahandssökande nu motsvarar 48% av de behöriga sökande totalt.

Utbildningens uppbyggnad

Specialistsjuksköterskeutbildning till distriktssköterska omfattar 75 hp varav 60 hp utgör studier i huvudområdet omvårdnad och 15 hp i ämnet medicinsk vetenskap. Studier i samband med vfu utgör sammanlagt 18 hp, lika fördelat mot *barn och unga* respektive *vuxna och äldre*. Utbildningens kurser, kurskoder samt övergripande mål beskrivs i tabell 1.

Kurs	Övergripande mål
TERMIN 1	
VÅ3076 Folkhälsa och folkhälsoarbete 7,5 hp	Att studenten ska kunna främja fysisk, psykisk och social hälsa för att förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer hos befolkningen samt att kunna initiera, genomföra och utvärdera hälsofrämjande och förebyggande arbete.
AVÅ22S Evidensbaserad vård och ledarskap 7,5 hp	Att studenten ska tillägna sig kunskaper och färdigheter för evidensbaserad vård och att leda kvalitetsarbete med inriktning mot omvårdnad utifrån specialistsjuksköterskans profession och forskningsfält.
MC3027 Förskrivningsrätt för vissa läkemedel och förbrukningsartiklar 15 hp	
TERMIN 2	
VÅ3116 Hälsa och omvårdnad av barn och ungdom, 15 hp	Att studerande efter avslutad kurs ska kunna ansvara för promotivt och preventivt arbete inom barn- och skolhälsovård.
VÅ3098 Hälsa och omvårdnad av vuxna och äldre 15 hp	Att studenten ska kunna bedriva ett hälsofrämjande och preventivt arbete bland vuxna och äldre i befolkningen samt kunna analysera och hantera komplexa situationer inom omvårdnad utifrån ett professionellt förhållningssätt. Studenten ska vidare utveckla sitt hälso- och omvårdnadsarbete utifrån evidens och beprövad erfarenhet i samverkan med andra yrkesgrupper och i enlighet med gällande författningar.
TERMIN 3	
VÅ3111 Examensarbete i omvårdnad 15 hp	Att genom ett självständigt arbete erhålla fördjupad kunskap inom specialistområdet med relevans för omvårdnad samt genom kritisk granskning av annat examensarbete få fördjupningar i ytterligare ett problem inom specialist-området för att kunna tillämpa evidensbaserad vård i yrket och gå vidare till en forskarutbildning.

Den totala genomströmningen (prestationsgrad) i programmet under 2021 var 97,2 %, med en spridning mellan 93,6 – 101,3% på kursnivå.

Kurs	Prestationsgrad (%)
AVÅ22S Evidensbaserad vård och ledarskap	99,5
MC3027 Förskrivningsrätt för vissa läkemedel och förbrukningsartiklar	93,6
VÅ3076 Folkhälsa och folkhälsoarbete	97,7
VÅ3098 Hälsa och omvårdnad av vuxna och äldre	94,8
VÅ3111 Examensarbete i omvårdnad	96,5
VÅ3116 Hälsa och omvårdnad av barn och ungdom	101,3
Programmet totalt	Prestationsgrad (%)
Spec.sjuksköterska - distriktsköterska	97,2

Utbildningsprogrammet utgår i hög grad från konstruktiv länkning (constructive alignment) som en del av kvalitetsarbetet, där undervisningen med olika lärandeaktiviteter utgår från kursplanen och dess

lärandemål och systematiskt stödjer och förbereder studenterna inför examination. Utbildningsplanen och de ingående kursplanerna är i sin tur tydligt framtagna utifrån högskolelagen och högskoleförordningen. Detta systematiska kvalitetsarbete ses som en styrka och kombineras med tydliga bedömningskriterier vid examinationerna som underlag för betyg i programmets kurser. Examinationer både muntligt och skriftligt, valda beroende på kunskapsinnehåll eller delvis andra syften, ger en bra och mångfacetterad bild av studenternas prestationer. En 3-gradig betygsskala används i de mer teoretiskt inriktade kurserna och en 2-gradig skala i avsnitt med vfu. Betygsnivån väl godkänd används företrädesvis i samband med skriftliga examinationer, vilket har föranlett en intern diskussion om att eventuellt övergå till en 2-gradig bedömningsskala i alla kurser. I och med detta systematiska arbetssätt och förhållningssätt anser Högskolan med gott fog att studenterna ges möjlighet och även uppnår lärandemålet i samband med att de tar sin examen, vilket säkerställs på ett systematiskt sätt.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Bedömningsgrund Personal

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Lärosätets redogörelse:

Programansvarig för utbildningsprogrammet är docent och disputerad specialistsjuksköterska med inriktning Barn och ungdom tillsammans med en adjunkt som är specialistsjuksköterska med inriktning distrikt. Kursansvar i alla kurser innehas av adjunkter, förutom i VÅ3111 Examensarbete i omvårdnad, där den kursansvarige är en disputerad sjuksköterska. Examinator för varje kurs är en disputerad lärare, som har det yttersta kvalitetsansvaret, och samarbetar med kursansvarig kring planering, genomförande och examination av kursen, vilket borgar för god forskningsanknytning, kvalitet och rättssäkerhet.

Sammanlagt är 34 fast anställda lärare aktiva i utbildningsprogrammet, 24 disputerade lärare, varav 13 seniora forskare, och 8 adjunktersamt två doktorander. Högskolan har i kompetensförsörjningsplanen sedan många år identifierat behovet av att rekrytera disputerade lärare med bakgrund som distriktssköterskor. Rekryteringen har varit lite olika framgångsrik sett över åren och tillgången till lärarpersonal med den bakgrunden skiftar med tanke på en naturlig rörlighet inom personalgruppen. I dag finns det en distriktssköterska med senior kompetens verksam i programmet och en stor andel disputerad personal i närliggande områden såsom omvårdnad och medicin. Ibland har tydliga utannonseringar där det är meriterande med en bakgrund och erfarenhet som distriktssköterska resulterat i inga sökande alls, ibland har kravspecifikationen på tjänsten formulerats lite vidare. Arbetet med att stärka personalgruppen med disputerade distriktssköterskor pågår oförtrutet. Det finns dock mycket kunskap inom lärargruppen inom specifika områden relaterat till specialistsjuksköterskans ansvar och verksamhetsområde som används i utbildningsprogrammet.

En sammanställning av den lärarkompetens som utbildningsprogrammet har haft tillgång till under den senaste slutförda utbildningsomgången, det vill säga våren 2022 (termin 2) och hösten 2021 (termin 1 och 3) presenteras i bifogad tabell. Det finns ett mångårigt samarbete med Region Dalarna kring kliniska samfinansierade tjänster och i dagsläget finns det fyra kliniska lektorat. Inga av dessa är direkt inriktat mot primärvården men programansvarig har ett sådant uppdrag mot barn och ungdomskliniken. Det har funnits uppdrag som kliniska adjunkter med inriktning mot primärvården sedan 2005. Inledningsvis har motsvarande två heltidstjänster samfinansierats, men i dagsläget är omfattning en halvtidstjänst. Beroende på oklarheter i finansieringen av de samfinansierade tjänsterna från Region Dalarna pågår en översyn av de samfinansierade adjunktjänsterna. De fyra samfinansierade anställningarna som kliniska lektorer omfattas dock inte av den tillfälliga neddragningen.

Lärare i huvudområdet omvårdnad är sjuksköterskor. Övriga verksamma lärare i utbildningsprogrammet är barnmorskor eller företrädesvis representerar andra yrkesprofessioner inom hälso- och sjukvården. Förutom de namngivna lärarna i bifogad tabell används även en rad timanställd personal som företrädesvis är yrkesverksamma inom hälso- och sjukvården eller inom akademien vid andra lärosäten. En beskrivning av denna externa resurs ges längre fram i texten.

Lärargruppen har såväl breda som djupa kunskaper inom relevanta specifika kunskapsområden för utbildningen, samt även forsknings- och klinisk erfarenhet. De flesta lärare (76%) har genomgått en högskolepedagogisk kurs 15 hp och ytterligare 12% sluför en sådan just nu. Lärarnas kunskaper och erfarenhet används i möjligaste mån där den är bäst lämpad, det vill säga en lärare med exempelvis

klinisk erfarenhet från palliativ vård är engagerad i motsvarande avsnitt inom utbildningen. Under vfu deltar alltid lärare från utbildningen vid halvtids-/slutbedömningar på respektive kliniker, för att säkerställa att lärandemålen för kursen verkligen har uppnåtts.

Forskningsverksamheten och forskningsmiljön i ämnesgruppen omvårdnad och medicinsk vetenskap är stark, vilket påverkar utbildningen positivt. De högre forskningsseminarier som sker regelbundet är öppna för alla i kollegiet; både forskare, doktorander, adjunkter, och i viss mån även studenter, deltar utifrån intresse och ämnesinriktning.

Högskolan Dalarna har ett avtalsbaserat nära samarbete med Region Dalarna och länets kommuner för att säkra och utveckla kvaliteten på vfu, inklusive kompetensen hos handledande personal. Handledande sjuksköterskor är specialistsjuksköterskor och har en magisterexamen samt ska ha handledningsutbildning 7,5 hp, vilket alla i dagsläget ännu inte har. Många studenter är dock inte boende i Dalarna och en strävan är att kunna erbjuda vfu-placeringar i den region där studenten bor. Det sker också i flertalet fall genom specifika överenskommelser som träffas med olika vårdverksamheter. Kraven, stödet och genomförandet skiljer sig inte åt i dessa avseenden jämfört med den vfu som sker i länet.

Inom områden där utbildningen använder externa resurser, eller för att få in klinisk aktuell expertis, anlitas specialiserade föreläsare/lärare, exempelvis sjuksköterskor eller läkare med specialistkompetens. Externa resurser med aktuell klinisk erfarenhet från vårdverksamheten kompletterar undervisningen tillsammans med de egna lärarresurserna och bidrar till att studenternas kunskaps- och färdighetsmål kan uppnås. Exempelvis:

- I kursen *Folkhälsa och folkhälsoarbete* (VÅ3076) har två distriktsläkare, varav en docent, en hälso- och sjukvårdskurator och en bibliotekarie (108 tim) undervisat.
- I kursen *Hälsa och omvårdnad av barn och ungdom* (VÅ3116) har bland annat sjuksköterskor inom skolhälsovård, barnläkare, psykolog, socionom, logoped, dietist och folkhälsoanalytiker (90 tim) undervisat.
- I kursen *Hälsa och omvårdnad av vuxna och äldre* (VÅ3098) har fyra specialistsjuksköterskor (distriktsköterska, diabetes, hjärtsjukvård), Sylviasyster från demensförbundet lokalt, två distriktsläkare (en är docent) och regionjurist hälso- och sjukvård samt två utvecklingsledare för God och Nära vård (85 tim) undervisat.
- I kursen om *Förskrivningsrätt för vissa läkemedel och förbrukningsartiklar* (MC3027) har fem specialistutbildade läkare kring vaccinationer och olika sjukdomsområden (56 tim) undervisat.

Sammanfattande bedömning och värdering:

Lärarkompetensen och lärarkapaciteten bedöms vara tillräcklig för att bedriva en utbildning med hög kvalitet och god forskningsanknytning, men det finns behov av förstärkning, framför allt av disputerad lärarpersonal med förankring inom och fokus på primärvård och distriktsköterskans verksamhetsområde. Vidare utvecklingsområden är att i ökad utsträckning involvera disputerad personal mer utifrån deras expertisområden än utifrån deras mer allmänvetenskapliga kompetens, vid metodkurs och handledning av examensarbeten. Viss nyrekrytering har skett efter pensionsavgångarna och ett strategiskt kompetensförsörjningsarbete pågår på kontinuerlig basis.

Bedömningsområde: Förutsättningar

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Utbildningsmiljö

Det finns en för utbildningen vetenskaplig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Lärosätets redogörelse:

Högskolan Dalarna har lång erfarenhet av att bedriva utbildning till distriktssköterska, vilket går tillbaka till 1980-talet när dåvarande landstinget var huvudman. Lärosätet har växt och utvecklats både kvantitativt och kvalitativt sedan dess och har nu sedan något år organiserats i institutioner, däribland *Institutionen hälsa och välfärd* som leds av en prefekt. Här bedrivs grundutbildning av sjuksköterskor med relativt stort intag två gånger årligen, barnmorskeutbildning och tre specialistsjuksköterskeutbildningar med intag en gång per år: - inriktning distriktssköterska, - vård av äldre och - demensvård. Inom institutionen utbildas även socionomer. Sedan 2017 har Högskolan Dalarna även examenstillstånd för forskarutbildningen *Hälsa och välfärd med inriktning evidensbaserad praktik* inom området vårdvetenskap. Forskningsområdet omfattar individens och samhällets insatser för att främja människors hälsa och sociala villkor samt utveckling av hälso- och välfärdsarbete. Evidensbaserat hälso- och välfärdsarbete innebär här att bästa tillgängliga vetenskapliga kunskap vägs samman med professionell erfarenhet och den enskilde brukarens/klientens/patientens situation, erfarenhet och önskemål vid beslut om insatser.

Forskningen bedrivs i hög grad samordnat i fyra tvärdisciplinära forskningscentra, som alla i olika grad har bäring mot specialistutbildningen och distriktssköterskans verksamhetsområde. Tillsammans representerar dessa forskningscentra perspektiv från disciplinerna: omvårdnad; folkhälsa; medicin; sexuell, reproduktiv och perinatal hälsa; socialt arbete; sociologi och idrotts- och hälsovetenskap.

- *Reproduktiv hälsa och ungas hälsa* (cirka 30 medarbetare), där exempel på forskningsområden är barn med livslånga sjukdomar, ungdomars hälsa, kulturella perspektiv på barns och föräldrars hälsa mot amning och föräldrastöd i samband med kognitiva funktionsnedsättningar.
- *Äldre och åldrande* (cirka 30 medarbetare) studerar forskningsområden som boendemiljö, exempelvis för personer med demens, ensamhet och social isolering, äldre och läkemedel, samt användning av välfärdsteknologi.
- *Kunskapsimplementering och patientsäkerhet* (cirka 40 medarbetare) forskar om hur kunskap utvecklas och sprids för att förbättra förutsättningar för att bedriva säker vård och omsorg grundad på policy och evidens. Exempel på forskningsområden är implementering av personcentrerad vård, rehabilitering, hälsopromotion och beteendemedicin, samt implementering av vårdprocesser. Inom centrat studeras även multiprofessionellt samarbete mellan socialtjänst, skola och region för att erbjuda tidiga insatser till barn och ungdomar i riskzon.
- *Folkhälsa och idrott* (cirka 35 medarbetare) har fokus på hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande insatser för att åstadkomma en god och jämlik hälsa. Det berör flera stora folkhälsosjukdomar, exempelvis besvärstillstånd och sjukdomar i rörelseapparaten, hjärt- och kärlsjukdomar, hälsofrämjande fysisk aktivitet samt olika perspektiv på idrottsutövande relaterade till skolidrott och även elitidrott

I distriktssköterskeprogrammet deltar flera forskare, ofta utifrån sin expertis inom avgränsade områden där deras forskning blir en naturlig del av undervisningen. De bidrar till att utbildningen kan bygga på aktuell kunskap utifrån en vetenskaplig grund, och forskarnas eget förhållningssätt och didaktiska val

stödjer studenternas förmåga att utveckla ett vetenskapligt arbets- och förhållningssätt i samband med självständiga kritiska bedömningar och analyser. Andelen tid i kurserna med disputerad respektive icke-disputerad personal är ungefär 50% vardera vilket bedöms vara förhållandevis bra. Alla adjunkter i programmets kurser inom omvårdnad har en bakgrund som distriktssköterskor med den specialistinriktningen. Det ses även som en styrka att en ganska stor del av lärarna i programmet är forskningsaktiva i olika grad.

Under termin 2 genomför studenterna vfu-perioder om sammanlagt 18 hp med inriktning mot det professionsinriktade verksamhetsfältet, allt ifrån barn och unga till vuxna och äldre, som de möter inom primärvårdens verksamhet, inklusive hemsjukvård och skolhälsovård. Här möter studenterna kliniskt verkamma distriktssköterskor och även andra professioner.

Ett område som är i behov av fortsatt utveckling är att tydligare forskningsbasera pedagogik och didaktik i programmet. Sammantaget har 76% av lärarna högskolepedagogisk utbildning om motsvarande 15 högskolepoäng, 12 % genomgår en sådan utbildning just nu och 12% saknar det i dagsläget men uppmuntras att göra det.

Sammanfattande analys och värdering:

Institutionella förutsättningar finns med flera disputerade forskningsaktiva lärare i en ganska hög andel av undervisningen. Detta parat med en utbildning som vilar på en vetenskaplig grund och att studenterna tränas i vetenskaplig metodik och forskningsanvändning skapar gynnsamma förutsättningar för att studenterna ska utveckla ett vetenskapligt förhållningssätt genom utbildningen.

Utbildningens vetenskapliga miljö tryggas genom den relativt sett höga närvaron av disputerad personal i programmet. Hälften av lärartiden i programmet bedrivs av disputerad personal där den egna forskningsverksamheten bidrar till ett nära samband mellan utbildning och forskning för studenten. En professionsinriktad miljö tryggas genom att studenterna möter patienter och hälso- och sjukvårdspersonal inom för utbildningen olika relevanta verksamhetsområden. Andelen lärare med högskolepedagogisk utbildning är relativt hög och behöver kontinuerligt fortsätta att vara det. Det finns ett fortsatt utvecklingsbehov av att i ökad utsträckning forskningsbasera pedagogiken och didaktiken i programmet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Bedömningsgrund Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det utvalda målet inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.

Lärosätets redogörelse:

Studenterna har efter genomgången utbildning en fördjupad och bred kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen. Begreppet evidens och evidensbaserad vård ses i en bred bemärkelse som att använda bästa tillgängliga kunskap, som kan omfatta kunskap från forskning, beprövad erfarenhet och den enskilde patientens erfarenheter eller preferenser. Studenterna tar del av aktuell forskningsbaserad kunskap inom alla kurser med extra tydligt fokus på vetenskaplig teori och metodik i kursen *Evidensbaserad vård och ledarskap (AVÅ22S)*, där även metodik för ledarskap bearbetas, samt i *Examensarbete i Omvårdnad Avancerad nivå (VÅ3111)*. En successiv fördjupning av kunskaperna om områdets vetenskapliga grund och aktuell forskning sker genom programmet, där studenten bygger vidare på den kunskap om omvårdnad som forskningsområde som de har med sig från sin grundutbildning. Studenterna fördjupar sig i forskningsläget inom delar av området, till exempel genom examinationsuppgifter, seminarier och examensarbete samt genom att på olika sätt fördjupa sig i kliniska omvårdnadsproblem i samband med vfu. Sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen är en väsentlig del av den kliniska utbildningen. Via utbildningen uppnår studenterna en god kunskap om detta samband, men erövrar också kunskaper och erfarenheter om komplexiteten med att arbeta evidensbaserat och samtidigt ge en personcentrerad vård. Ofta gör studenterna reflektioner över i vilken mån den kliniska praxisen och vad som är möjligt att genomföra med just den patient de vårdar överensstämmer med det aktuella forskningsläget. Studenternas egen skattning av sin kunskap inom området, i samband med att de tar ut sin yrkesexamen, ger ett perspektiv på måluppfyllelsen som stödjer Högskolans värdering.

En styrka med utbildningen kring detta mål är att det finns en röd tråd genom varje kurs med successiv progression. En hög andel disputerade lärare som undervisar, inspirerar och ger exempel på forskning inom området, tillsammans med användningen av vetenskaplig litteratur och lärandeaktiviteter som åskådliggör ett vetenskapligt förhållningssätt, gör att studenterna får en god inblick i områdets vetenskapliga grund och aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete. Flera av utbildningens studenter har också publicerat vetenskapliga artiklar utifrån sina examensarbeten.

Ett område som utbildningen behöver utveckla och arbeta vidare med är undervisningen i vetenskaplig metodik. Trots att utbildningen har tydliga inslag av detta i flera kurser landar det inte riktigt på ett sätt som är önskvärt hos alla studenter. En förklarande faktor kan ha att göra med studenternas attityd till vetenskap i relation till den egna yrkesutövningen. För en del studenter är det ”praktiska görandet” i fokus, och man har svårt att inse att ett vetenskapligt förhållningssätt kan bidra till att utveckla och förbättra ”görandet”. Problemet gäller ett fåtal studenter i varje ”klass” men är återkommande, och kräver extra utbildningsinsatser för att studenterna ska bli godkända. Inom programmet sker ett arbete för att utveckla utbildningens pedagogik och didaktik inom området, se exempel nedan. Högskolan fortsätter att arbeta med detta genom att ytterligare utveckla undervisningen, se exempel under den mer ingående beskrivningen nedan.

Beskrivning av hur lärandemålets uppnås i utbildningen

I samtliga examinationsuppgifter i utbildningen ska studenterna basera sitt faktaunderlag på relevant vetenskaplig kunskap. Inlämnade rapporter ska skrivas med en vetenskaplig struktur innehållande bakgrund, syfte, frågeställning/-ar, metod, resultat, diskussion och med en korrekt referenshantering.

Termin 1

I den inledande kursen *Folkhälsa och folkhälsoarbete* (VÅ3076) omfattar lärandemålen bland annat att *analysera och värdera vetenskapliga samband inom folkhälsoområdet utifrån epidemiologiska frågeställningar* och att *problematisera om folkhälsa, folksjukdomar och hälsans bestämningsfaktorer såväl nationellt som globalt samt utifrån en hållbar utveckling*. Ytterligare lärandemål med relevans är att *kritiskt diskutera om, och värdera användning av distriktssköterskans yrkesspecifika kunskaper i preventivt arbete utifrån en tydlig teoretisk förankring*.

Som stöd för att uppnå dessa lärandemål tar studenterna del av föreläsningar inom folkhälsoområdet och epidemiologi, där merparten (75%) av föreläsarna är disputerade samt aktiva forskare inom folkhälsoområdet. Förutom att undervisningen vilar på vetenskaplig grund tar alla föreläsare även upp exempel från sin egen forskning i sina föreläsningar när det är relevant och relaterar det till distriktssköterskans kunskapsområde. Detta ger studenterna exempel på aktuell forskning som bedrivs inom området. I en skriftlig examinationsuppgift visar studenterna att de kan diskutera och analysera ett folkhälsoproblem ur ett nationellt och globalt perspektiv samt knyta an till olika preventionsinsatser. Här ligger en kvalitetsgranskning av artiklar till grund för analysen. Bedömningskriterier för betyget godkänt omfattar att kunna redovisa fakta och förståelse genom att lyfta fram intressanta aspekter, förklara, reflektera och exemplifiera kring det aktuella kunskapsområdet. Studenten ska kunna visa förmåga att kunna analysera möjliga orsakssamband/förhållanden som påverkar förekomst av ohälsa/sjukdom samt kunna problematisera ett valt folkhälsoproblem med beaktande av etiska och samhälleliga aspekter. Vidare ska studenten/studenterna kunna ge exempel på sjukdomsförebyggande och hälsofrämjande arbete på olika nivåer samt kunna reflektera kring detta. En tydlig beskrivning ska finnas av ett relevant folkhälsoproblem, där även riskfaktorer/orsakssamband och intervention/preventionsinsatser framgår. I examinationsuppgiften ingår också diskussion utifrån forskningsresultat kommunicerat i vetenskapliga artiklar och hur de forskningsrön som presenteras kan användas kliniskt, samt hur distriktssköterskan kan arbeta med det aktuella folkhälsoproblemet med stöd av dessa rön. Rapporten utformas enligt formatet för en vetenskaplig artikel med bakgrund, syfte, frågeställningar, resultat, diskussion och korrekt referenshantering. Examinationsuppgiften omfattar alltså att kunna värdera och omvandla forskningsbaserad kunskap till klinisk praxis.

För att få ett internationellt perspektiv på kunskapsområdet omvårdnad och evidensbaserad vård och hur man kan arbeta internationellt får studenterna ta del av en föreläsning i global hälsa och sedan medverka i ett gemensamt seminarium (e-Twinning/internationalisering på hemmaplan) med studenter inom ett parallellt magisterprogram som ges av Högskolan Dalarna i samverkan med FN:s befolkningsfond till sjuksköterske- och barnmorskelärare i Bangaldesh. På detta seminarium diskuterar studenter frågor som de ställt till varandra om folkhälsoproblem i respektive länder.

Under nästkommande kurs i termin 1, *Evidensbaserad vård och ledarskap* (AVÅ22S) introduceras studenterna i vetenskaplig teori och praktik genom att ta del av föreläsningar, litteratur och att skriva en

projektplan inför sitt kommande examensarbete. Kursens fokus är att fördjupa kunskaperna om evidensbaserad vård och bakomliggande forskningsmetodik. Kursen är en introducerande utbildning för alla specialistsjuksköterskeutbildningar med syfte att bidra till en kunskapsbas för att kunna tillämpa ett systematiskt kritiskt förhållningsstt, arbeta evidensbaserat och initiera, driva och leda kvalitetsarbete i hälso- och sjukvården. Lärandemålen omfattar bland annat att *analysera centrala begrepp inom forskningsmetodik*, och kunna *värdera vetenskaplig litteratur och information som ligger till grund för evidensbaserad vård*. Studenterna ska vidare kunna *utveckla en projektplan med relevant teorianknytning*, och kunna *problematisera, värdera och diskutera vetenskaplig litteratur, frågeställningar, metod och analys av egna och andras projektplaner*. I denna kurs är majoriteten av lärarna som undervisar disputerade. Alla som handleder studenterna och deras projektplaner är disputerade, eller i vissa fall doktorander mot slutet på sin forskarutbildning. Grundtanken är att de handledande lärarna även ska handleda examenarbetena när de genomförs i slutet på utbildningen. Flera av de handledande lärarna erbjuder studenter att använda och bearbeta forskningsdata från deras forskningsprojekt alternativt att studenterna är delaktiga i forskningsprojekten, till exempel genom att intervjua forskningspersoner eller mata in forskningsdata och sedan skriva sitt examensarbete knutet till detta forskningsprojekt. Detta är mycket uppskattat av studenterna och listan med förslag på projekt brukar bli fullbokad vid varje kursomgång. Dessutom har studenter i flera fall medverkat och publicerat vetenskapliga artiklar baserat på sina examensarbeten. Det pågår ett kontinuerligt kvalitetsarbete med att involvera studenterna i pågående forskningsverksamhet som en del av deras examensarbeten.

Denna del av kursen examineras genom skriftlig inlämning av projektplanen samt ett seminarium vilket omfattar respondentskap på den skriftliga projektplan som studenten har tagit fram, och opponentskap på en medstuderaandes projektplan.

I kursen ingår också en del om ledarskap med fokus på förbättringsarbete, där studenterna får undervisning i ledarskap och förbättringsarbete. De genomför en examinerande uppgift där de via en muntlig gruppexamination tillsammans värderar och analyserar texter om ledarskap och implementeringsmodeller utifrån ledarskapets betydelse för förbättrings- och kvalitetsarbete för evidensbaserad vård, samt värderar dess effekter ur ett hållbarhetsperspektiv.

Högskolan har identifierat ett antal förbättringsområden i denna kurs. Till exempel kommer undervisning kring vetenskapsteori och etik att förtydligas genom föreläsningar och seminarier i kommande kurs.

I kursen *Förskrivningsrätt för vissa läkemedel och förbrukningsartiklar (MC3027)* ingår lärandemål kring att kunna söka och värdera information för att kunna hantera och bedöma komplexa frågeställningar och situationer utifrån evidensbaserad kunskap om farmakologisk behandling vid olika sjukdomstillstånd relaterat till sjuksköterskans förskrivningsrätt; ett mål som förutsätter ett evidensbaserat arbetssätt som grund för vårdinsatserna - i detta fall fokuserat på förskrivning. I lärandemålen finns även att kunna ge råd vid användning av naturläkemedel, läkemedelsförgiftningar och andra komplexa farmakologiska sammanhang, samt hitta information som behövs för sådan rådgivning. Det förutsätter en kunskap och förmåga att se och förstå sambanden mellan forskningsbaserad kunskap och beprövad erfarenhet samt att inse sjuksköterskans eget ansvar att utgå från forskning och beprövad erfarenhet i sin yrkesutövning. I studierna ingår självklart också att söka och värdera vetenskaplig litteratur och utvecklings- och kvalitetsarbete inom området.

Termin 2

I kursen *Hälsa och omvårdnad av barn och ungdom (VÅ3116)* under termin 2 omfattar lärandemålen bland annat att analysera och kritiskt granska aktuell vetenskaplig forskning utifrån vald design, metod och resultatpresentation samt att analysera barns och ungdomars livsvillkor utifrån mikro- och makroperspektiv, nationellt och internationellt. Denna kurs har flera examinationer där studenternas kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen examineras. Även i denna kurs medverkar flera disputerade lärare och deras egen forskning och resultaten av dessa presenteras och diskuteras i undervisningen. Som lärandeaktiviteter erbjuds också att studenter söker reda på ytterligare kunskap och/eller evidens som de fastnat för i undervisningen vilket de presenterar för sina medstudenter och diskuterar tillsammans med en lärare vid

ett schemalagt resurstillfälle. Examinationen omfattar en individuell salstentamen där frågorna utgår från korta situationsbeskrivningar med viss komplexitet. I ett examinerande seminarium får studenterna beskriva och ge exempel på hur distriktssköterskan kan stödja och motivera barns hälsa och utveckling ur ett psykologiskt och socialt perspektiv. Studenterna ska i seminariet även visa på förmåga att identifiera omvårdnadsbehov och problematisera kring metoder för att kommunicera och stödja barn, ungdomar och deras närstående i syfte att stärka hälsa och utveckling. I en större skriftlig paruppgift om barns och ungas livsvilkor får studenterna genomföra en mindre litteraturöversikt där de väljer ett fördjupningsområde och formulerar ett syfte som de besvarar med hjälp av vetenskapliga artiklar, uppgiften presenteras med bakgrund, metod, resultat och diskussion samt referenshantering. I den uppgiften fick 50 % godkänt vid första examinationsstillfället medan 50 % fick underkänt och behövde komplettera sin examinationsuppgift. De slutgiltiga betygen var väl godkänt för 23 studenter, godkänt för 22 och underkänt för en student.

Lärandemålen i den andra kursen under termin 2, Hälsa och omvårdnad av vuxna och äldre (VÅ3098), omfattar att kritiskt diskutera hälsoproblem hos vuxna och äldre utifrån ett vetenskapligt och reflekterande förhållningssätt, samt att problematisera och värdera vad som kännetecknar ett professionellt förhållningssätt. Detta ställer krav på att i ett individperspektiv kunna integrera kunskap om hälsa, ohälsa och sjukdom i relation till åldrande, samt på fördjupad nivå förstå begreppet profession och vad professionellt förhållningssätt innebär. Som lärandeaktivitet i denna kurs erbjuds även en samverkansdag där studenter från socialt arbete och distriktssköterskeutbildningen samarbetar och försöker komma på lösningar i grupper kring några komplexa patientfall utifrån sina olika professioner (vilka även kommer att samverka i sina roller när de börjar jobba). En examination sker genom en skriftlig tentamen som i stora delar bygger på patientfall där studenterna ska integrera kunskap samt analysera, bedöma och hantera komplexa frågeställningar och situationer. I en typisk tentamensfråga ska studenterna beskriva olika aktörers perspektiv och bidrag i en sammanhållen vårdplanering. I en skriftlig inlämningsuppgift avhandlas samordnad individuell planering (SIP) då patienten behöver stöd från flera olika aktörer. Samverkan diskuteras även på en gemensam samverkansdag med studenter från Socionomprogrammet.

I vfu:n innebär evidensbaserad vård i vid bemärkelse att använda bästa tillgängliga kunskap som grund för vård och omvårdnad. Sjuksköterskans självständiga bedömning och analys av hälsotillståndet betonas. Graden av komplexitet i hälsofrågeställningar och livssituationer som studenten möter har stegrats avsevärt från grundnivån och inbegriper här omvårdnadsproblem vid grav samtida sjuklighet samt även palliativ vård och vård i livets slut. I vfu som ingår i kurserna under termin 2 tränas studenterna att i mötet med patienter fatta beslut baserat på vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet, att välja metoder och att utveckla sitt förhållningssätt. Åtgärderna planeras tillsammans med patienten och bygger även på den ofta mångfacetterade informationen som patienten ger. Under vfu i utbildningen utvecklar studenterna egna erfarenheter av att möta barn och ungdomar i samband med hälsokontroller och vaccinationer samt även av att möta vuxna och äldre i så disparata sammanhang som hälsofrämjande samtal och palliativ vård i livets slutskede. Det ställer olika krav på bedömning, analys och planering av omvårdnaden i samband med komplexa hälsofrågeställningar och livssituationer. Bedömningarna av studenternas prestationer i relation till lärandemålen i kurserna med vfu genomförs bland annat med stöd av bedömningsformuläret Assessment of Clinical Education, avancerad nivå version 11 (AssCe). Det är ursprungligen utvecklat av Anna Löfmark med kollegor vid Högskolan i Gävle och används i ganska spridd omfattning som stöd för bedömningar i samband med klinisk undervisning.

Vfu-relaterade kursmål i VÅ3116, som behandlar barn och unga, är att tillämpa och integrera kunskaper i preventivt och hälsofrämjande arbete inom barnhälsovård samt identifiera och bedöma fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov hos barn och deras närstående. Vidare att genomföra och hantera bedömning av fysisk, psykisk eller social avvikelse på ett sätt som främjar barns och ungdomars utveckling och hälsa. Detta kräver kännedom om hur bedömningar görs på bästa sätt, 'best practice', samt kunskaper i psykologi, pedagogik och etik om hur bedömningarna kan kommuniceras för att främja hälsa och utveckling. Under vfu examineras studentens förmåga att, på ett respektfullt och empatiskt sätt vid en hälsokontroll, kunna identifiera och bedöma fysiska, psykiska, sociala och

existentiella behov och eventuella avvikelser hos barn och ungdomar. Dessutom bedöms förmågan att planera, stödja, motivera och värdera de insatser som genomförs för att stärka barns och ungdomars utveckling och hälsa. Till grund för bedömningen ligger även studenternas reflektioner om hälsokontrollen samt ett förebyggande handlingsprogram baserad på en kritisk diskussion av litteratur och regelverk.

Kursen mot vuxna och äldre (VÅ3098) inbegriper en vfu-period inom primärvård och hemsjukvård där lärandemålen bland annat omfattar att självständigt identifiera, bedöma och analysera hälsotillstånd och behov av omvårdnad för vuxna och äldre med en komplex livssituation med hänsyn till evidens och etiska aspekter. Vidare ska studenterna kunna upprätta en individuell och samordnad vårdplanering tillsammans med patient och/eller närstående samt andra yrkesgrupper. Ett ytterligare lärandemål är att kunna bedöma och värdera behov samt vidta adekvata åtgärder för patienter i ett palliativt skede. En individuell examinationsuppgift i kursen är att under vfu:n planera och utföra ett hälsosamtal med en patient som har ett hälsoproblem. Planen för samtalet ska bygga på nationella vårdprogram och/eller lokala riktlinjer samt vetenskaplig litteratur som studenten själv identifierar. Artiklarna ska analyseras och kvalitetsbedömas enligt vedertagna kriterier. Därefter genomförs ett hälsosamtal utifrån en vald kommunikationsmodell/metod. I redovisningen från hälsosamtalet ska en reflektion göras där samtalet relateras till modell-/metodval, litteratur och policydokument. Uppgiften innebär att studenten måste kunna integrera kunskap och att analysera, bedöma och hantera komplexa företeelser, frågeställningar och situationer även med begränsad information.

Termin 3

I det avslutande examensarbetet (VÅ3111) ska studenterna visa sin förmåga att integrera kunskap samt att analysera, bedöma och hantera komplexa frågeställningar. Där integreras, forskningsmetodik, pedagogik, etik, informatik med omvårdnad. Examensarbetets syfte och frågeställningar är generellt komplexa och kräver systematik, stringens och kunskapsdjup för att kunna besvaras. Analys och bearbetning av litteraturen i relation till den egna frågeställningen och undersökningen ställer stora krav. Kursens lärandemål omfattar att studenten ska kunna urskilja och argumentera för problemställning och syfte utifrån aktuellt forskningsläge med relevans för omvårdnad, samt att söka, syntetisera och kritiskt värdera vetenskaplig publikation samt integrera teorier och begrepp inom valt problemområde med relevans för omvårdnad. Studenten ska dessutom kunna tillämpa adekvat vetenskaplig design och metod i datainsamling och analys samt argumentera för och kritiskt reflektera över val av design och metod i relation till problemställning och syfte. Vidare ska studenten kunna analysera och värdera resultatet i relation till tidigare forskning, kliniska betydelsen av resultatet för den enskilda individen, samhället och hälso- och sjukvården samt genus och etnicitet. Examination sker genom försvar och opponentskap av eget och annan students examensarbete, samt bedömning av det skriftliga examensarbetet. Flera av studenterna skriver sina examensarbeten inom ramen för handledarnas olika forskningsprojekt som beskrivits under kursen AVÅ22S. Detta leder till en ”naturlig” koppling mellan vetenskap och klinisk verksamhet då de flesta forskningsprojekt har en klinisk koppling. Med detta arbetssätt får studenterna en insikt i aktuellt forskningsarbete inom kunskapsområdet.

Sammanfattande analys och värdering:

Utbildningsprogrammets kurser, både högskoleförlagda och verksamhetsförlagda utbildningsmoment, stödjer studenternas utveckling av olika kunskaper och förmågor som sammantaget ger dem en möjlighet att uppnå lärandemålet. Utbildningsprogrammet använder i hög grad konstruktiv länkning (constructive alignment) i programmets kurser. En hög andel disputerad lärarpersonal med egen forskningsverksamhet deltar i utbildningen. Detta tillsammans med ett forskningsbaserat kunskapsinnehåll ger förutsättningar för forskningsanknytning. Examinationer sker både muntligt och skriftligt, beroende på lämplighet med tanke på kunskapsinnehåll och nivå på kunskapsmål, vilket ger en bra och mångfacetterad bild av studenternas prestationer. I och med detta systematiska arbetssätt och förhållningssätt anser Högskolan med gott fog att studenterna ges möjlighet och även uppnår lärandemålet i samband med att de tar sin

examen, vilket säkerställs på ett systematiskt sätt. Studenterna kan i samband med att de tar sin examen ”visa kunskap om områdets vetenskapliga grund och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete samt kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen”.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Bedömningsgrund Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå det utvalda målet inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

visa förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja fysisk, psykisk och social hälsa hos patienter och förebygga uppkomsten av sjukdom och sjukdomskomplikationer.

Lärosätets redogörelse:

Specialistsjuksköterskan använder omvårdnadsprocessen som modell för beslutsfattande i vården och som teoretisk ram för planering och genomförande av omvårdnad i syfte att främja hälsa i vid bemärkelse. Omvårdnadsprocessen omfattar bedömning och värdering av hälsotillstånd och livssituation följt av planering, genomförande och utvärdering av omvårdnaden. Det genomförs med systematik och med en grundsyn på patienten som delaktig i processens olika delar i syfte att individualisera omvårdnaden. Processen är målstyrd och det som utvärderas är egentligen målen, de förväntade resultaten, som satts upp, men det sker även en kontinuerlig bedömning om valda åtgärder är relevanta givet det hälsoproblem/-behov som identifierats. Att kunna bedöma och planera de åtgärder som behövs omfattar ett systematiskt tänkande om evidensen för olika åtgärder, men också evidens för identifikation och bedömning av hälsotillstånd som grund för åtgärderna, tillgång till erfarenhetsbaserad kunskap och även vad som gagnar patienten bäst just i dennes livssituation.

Termin 1

I kursen *Folkhälsa och folkhälsoarbete* (VÅ3076) är det övergripande syftet fokuserat på att kunna främja fysisk, psykisk och social hälsa för att förebygga uppkomst av sjukdom och sjukdomskomplikationer, och en tydlig fördjupning sker mot att kunna initiera, genomföra och utvärdera hälsofrämjande och förebyggande arbete. Lärandemål i kursen omfattar att kunna *formulera en gemensam handlingsplan tillsammans med patienten avseende livsstilsförändringar*, samt att kunna *analysera och reflektera kring den egna kommunikationen vid det professionella samtalet samt kunna genomföra ett motiverande samtal*. Hälsosamtal, som både utredande och behandlande aktivitet, om livsstil och behov av livsstilsförändringar, används som en fördjupning utifrån vad som lärs i grundutbildningen om att självständigt identifiera vårdbehov och upprätta omvårdnadsplan i samverkan med patient och närstående. Undervisningen inbegriper interaktiv utbildning i kommunikation där teori och kommunikationsövningar varvas. Teorin omfattar beteendevetenskapliga grunder, hälsopedagogik och kommunikationsforskning. I hälsosamtal är det centralt att identifiera vad som är patientens problem och vårdbehov, för att kunna samverka med och stödja patienten och närstående på bästa sätt. Forskningsresultat som behandlas visar hur viktigt det är hur vårdpersonal väljer att kommunicera med patienterna, att vården planeras och att patienten görs delaktig. Planering av vården tillsammans med

patienten och framtagandet av en omvårdnads- och behandlingsplan som ett resultat av patientbesöket diskuteras.

Förmågor och färdigheter examineras genom att studenten, som en individuell uppgift, genomför ett hälsosamtal med en annan person. Samtalet bandinspelas, transkriberas och analyseras med fokus på inledning, att identifiera behov och upprätta en handlingsplan, och avslutning av samtalet. Studenterna redogör också i en skriftlig rapport för strategin för *hälsosamtalet* samt en analys av tillämpningen gentemot den enskilde patienten. Studenterna ska dessutom även analysera och koda sin egen kommunikation i samtalet. Det transkriberade samtalet bedöms av rättande lärare utifrån en generell kodning enligt MITI 3.1 (Motivational Interviewing Treatment Integrity Manual (MITI 3.1)). Granskningen omfattar två komponenter: *övergripande skattningar*, som bedömer förhållningssättet i dimensionerna Locka fram, Samarbetsfrämjande, Autonomistöd, Styrning, och Empati, samt *beteendefrekvensräkningar* där antalet beteenden i intervjun räknas.

I kursen *Evidensbaserad vård och ledarskap* (AVÅ22S) fördjupar studenterna sina förutsättningar för att kunna bedriva en evidensbaserad vård genom att öka sina kunskaper om forskning (design, metod, analys, etik) och strategier för sökning av forskningsbaserad kunskap samt att kritiskt kunna värdera, sammanställa och syntetisera kunskap som identifierats. I ledarskapsdelen av kursen fördjupar sig studenterna kring ledarskap med fokus på förändring och evidensbaserad vård. Detta ses som en viktig grund för att kunna identifiera, bedöma och använda bästa möjliga åtgärder i vården av patienterna, det vill säga kunna arbeta evidensbaserat i sin kommande roll som distriktssköterska. Lärandemålen omfattar att *värdera vetenskaplig litteratur som ligger till grund för evidensbaserad vård*. Studenterna ska även kunna *problematisera, värdera och diskutera vetenskaplig litteratur, frågeställningar, metod och analys i egen och andras projektplaner*, och när det gäller ledarskap att *värdera och analysera ledarskapets betydelse vid förbättrings- och kvalitetsarbete samt redogöra för strategier vid implementering av sådant arbete*. Studenterna examineras genom två muntliga seminarier, varav ett med respondent- och opponentskap på en skriftlig projektplan. I seminarium visar studenten sin förmåga att analysera begrepp, kritiskt värdera vetenskaplig litteratur och forskning som grund för evidensbaserad vård. Studenterna analyserar och värderar även ledarskapets betydelse vid förbättrings- och kvalitetsarbete. Detta sammantaget ses ha ett grundläggande värde i förmågan att kunna bedöma, planera, genomföra och utvärdera åtgärder för att främja hälsa och förebygga sjukdom. Sjuksköterskan är ofta arbetsledare i vården, om inte annat så i ett mindre arbetslag, och kan förutom genom sin egen förmåga att arbeta evidensbaserat leda verksamheten och påverka vården genom sina ordinationer av omvårdnad som underlag för arbetsgruppens arbete.

I kursen *Förskrivningsrätt för vissa läkemedel och förbrukningsartiklar* (MC3027) uppnår studenten en kunskapsmässig grund om farmakologi och specifika sjukdomstillstånd samt färdighet om förskrivning av vissa läkemedel och förbrukningsartiklar. Det stödjer en mer medicinskt inriktad del av specialistsjuksköterskans kompetens där han/hon utifrån sin bedömning av hälsotillståndet kan ordinera vissa läkemedel och förbrukningsartiklar, men också ge råd och stöd samt kunna diskutera alternativa behandlingar med patienten. Det är tydliga exempel på att självständigt kunna bedöma behovet av en viss åtgärd och planera ett genomförande. Det finns dock inga vfu-inslag i kursen men aspekten om att utvärdera åtgärderna kan ändå adresseras genom att identifiera för- och nackdelar med behandlingen och potentiella biverkningar.

Lärandemålen i kursen omfattar att kunna *utreda, diagnosticera, förskriva samt ge råd om icke farmakologisk och farmakologisk behandling till patienter med olika sjukdomstillstånd relaterat till sjuksköterskans förskrivningsrätt*, och att kunna *tillämpa de regelverk som styr läkemedelsförskrivning och kostnadsfria förbrukningsartiklar*. Ett ytterligare lärandemål är att kunna *identifiera, analysera och värdera behov av rådgivning till olika patientgrupper samt söka och värdera information vid läkemedelsförskrivning och andra komplexa farmakologiska sammanhang*. Studenterna examineras genom två skriftliga examinationer med tentamensfrågor som till stor del utgår från patientfall där studenterna måste ta hänsyn till flertalet frågeställningar och olika faktorer såsom patofysiologi, symtom, etiologi, icke farmakologisk behandling, farmakologisk behandling, preventiv behandling samt kunna ordinera relevant mediciner. I en muntlig examination är ett bedömningskriterium för godkänt att kunna redogöra för val av behandling anpassad till aktuell patient (icke-farmakologisk/farmakologisk),

inklusive att redovisa för- och nackdelar med behandlingen. I två studieuppgifter examineras studenterna genom att dels ta fram ett utbildningsmaterial inom inkontinensområdet och visa hur en utredning går till, dels presentera och diskutera åtgärder i samband med vaccination, exempelvis val av bemötande av föräldrar/personer som är tveksamma till vaccinationer.

Termin 2

Kursen *Hälsa och omvårdnad av barn och ungdom* (VÅ3116) omfattar två delkurser. Den första omfattar lärandemål som att kunna *identifiera, bedöma och hantera hälsorisker och hälsoproblem hos barn och ungdom* och att kunna *redogöra för och analysera barns och ungdomars fysiska, psykiska och sociala utveckling, samt identifiera och hantera avvikelser*. Det innebär att känna till en normal utveckling och att kunna identifiera problem, men också potentiella problem i form av risker, samt att kunna hantera detta genom att ha förslag på åtgärder av olika slag. I en muntlig examination beskriver och diskuterar studenterna olika exempel på hur de kan stödja barn, eller ungdomars, hälsa och utveckling ur ett psykologiskt och socialt perspektiv. Ett exempel på genomförande av åtgärder är att studenterna genomför sjukhus - HLR för barn som webbutbildning (innan pandemin var det även ett praktiskt examinerande moment, vilket Högskolan planerar att återinföra i kommande kurs). Studenterna examineras även genom en individuell skriftlig tentamen där de ska kunna redogöra för och analysera barns och ungdomars fysiska, psykiska och sociala utveckling; identifiera och hantera avvikelser; identifiera, bedöma och hantera hälsorisker och hälsoproblem hos barn och ungdomar; samt relatera till aktuella regelverk som styr barn – och skolhälsovården. Frågor utgår från patientfall och omfattar öppna frågor men även multiple-choice-frågor.

I delkurs 2 med 9 hp vfu möter studenterna barn och ungdomar genom cirka fem veckors basplacering på barnvårdscentral och en veckas hospitering inom skolhälsovård. Det övergripande målet är att kunna ansvara för promotivt och preventivt arbete inom barn- och skolhälsovård. Lärandemålen omfattar att kunna *identifiera och bedöma fysiska, psykiska, sociala och existentiella behov hos barn och deras närstående*, samt kunna *tillämpa kunskaper för att genomföra bedömning av fysiska, psykiska och sociala avvikelser hos barn och ungdomar*. De ska vidare kunna *hantera bedömning av fysisk, psykisk eller social avvikelse på ett sätt som främjar barns och ungdomars utveckling och hälsa*. Det innebär att studenterna behöver kunna formulera mål och planerade åtgärder/vårdinsatser utifrån det identifierade problemet. Studenterna ska dessutom *ansvara för och utföra hälsoundersökningar och vaccinationer inom barn- och skolhälsovård*, samt att *på ett respektfullt sätt kunna planera, stödja, motivera och värdera de insatser som genomförs för att stärka barns utveckling och hälsa*. Studenterna examineras på olika sätt i samband med vfu. Det sker i relation till kursens lärandemål, där lärandet operationaliseras och läroaktiviteter stöds av bedömningsformuläret AssCe. Vaccinationer genomförs under vfu och intygas specifikt av handledande sjuksköterska genom ett intyg. Två andra mer riktade examinationer genomförs också. Den ena omfattar att planera och genomföra en hälsoundersökning som sedan också diskuteras i ett efterföljande seminarium. Den andra examinationen omfattar att identifiera ett område där elevers välbefinnande kan vara nedsatt och presentera ett åtgärdsprogram/handlingsplan/hälsoplan i syfte att främja elevers fysiska, psykiska och sociala välbefinnande inom det valda området. Här lyfts integrering av kunskaper, bedömningar som främjar utveckling av hälsa, respektfullhet och empati, tillämpning av regelverk, och kritisk granskning av forskning fram som viktiga aspekter i bedömningskriterierna. Det sker alltså inte i direkt kontakt med elever, men visar ändå på en förmåga och handlingsberedskap att göra bedömningar och planera ett genomförande som sedan kan omsättas i handling i den kliniska verksamheten.

I kursen *Hälsa och omvårdnad av vuxna och äldre* (VÅ3098) i termin 2 omfattar lärandemålen i de inledande mer teoretiska delarna att *självständigt kunna göra kvalificerade bedömningar av hälsotillstånd och planera hälsofrämjande och preventiva åtgärder för vuxna och äldre* och att *självständigt kunna identifiera och bedöma behov samt planera och organisera vård i livets slutskede utifrån en helhetssyn*. Det första av dessa lärandemål examineras genom en individuell skriftlig salstentamen där studenterna utifrån evidens, etiska aspekter och helhetssyn på individen ska kunna identifiera, bedöma, hantera, åtgärda, reflektera och analysera komplexa situationer och frågeställningar vad gäller omvårdnad inom primärvård och hemsjukvård. Patientfall används som utgångspunkt för

frågeställningarna och fokus är på hälsotillstånd relaterat till cirkulationsbesvär, hypertoni, yrsel, diabetes, gerontologi/geriatrik, smärtproblematik och psykisk ohälsa. Lärandemålet examineras även genom ett seminarium med fokus på komplexa vårdbehov.

Det andra lärandemålet examineras genom ett seminarium om palliativ vård där patientfall bland annat diskuteras kring omhändertagande med mera. Som vägledande strukturer för lärandet används de fyra hörnstenarna symtomkontroll, närståendestöd, teamarbete och kommunikation/relation, samt även de 6:en utifrån Weismans teori. Vid examinationen är studenten förberedd på att kunna beskriva och diskutera samtliga relevanta begrepp. Vid seminariet tilldelas varje student ett begrepp och får sedan under cirka 20 minuter presentera och diskutera detta med exempel och koppling till litteraturen.

En samverkansdag hålls även med ämnet socialt arbete där studenterna diskuterar i tvärgrupper kring fall där både socialtjänsten och hälso och sjukvården är involverad i syfte att vidga sina perspektiv, samverka och lära av varandra.

Kursen VÅ3098 inbegriper också en vfu-period på 9 hp inom primärvård och hemsjukvård där lärandemålen omfattar att *självständigt identifiera, bedöma och analysera hälsotillstånd och behov av omvårdnad för vuxna och äldre med en komplex livssituation med hänsyn till evidens och etiska aspekter, samt att initiera och genomföra hälsofrämjande och förebyggande åtgärder både på individ-, grupp- och samhällsnivå*. Vidare ska studenterna kunna *upprätta en individuell och samordnad vårdplanering tillsammans med patient och/eller närstående samt andra yrkesgrupper*. Ett ytterligare lärandemål med relevans är att kunna *bedöma och värdera behov samt vidta adekvata åtgärder för patienter i ett palliativt skede*. Delkursen utgår från ett personcentrerat, hälsopedagogiskt förhållningssätt i syfte att stödja och stärka både individer och grupper. Vidare ingår palliativ vård och att delta i samordnad vårdplanering samt att upprätta vårdplan för patienter. Studenten fördjupar sina kunskaper och färdigheter i omvårdnad och preventivt arbete på egen mottagning och inom hemsjukvård där identifikation och bedömning av hälsoproblem, risker och vårdbehov samt att vidta adekvata åtgärder ingår.

Studenterna examineras genom två skriftliga inlämningsuppgifter samt kontinuerlig bedömning av handledare utifrån fastställt bedömningsformulär, AssCe. En inlämningsuppgift omfattar en rapport om en Samordnad individuell plan (SIP) där studenten har deltagit i processen. Här beskrivs samverkansrutiner kortfattat, och även SIP beskrivs och analyseras utifrån etiska aspekter. En jämförelse och problematisering görs kring vårdplanen i relation till olika styrdokument samt att centrala begrepp problematiseras i sig. Syftet med den andra examinationen är att självständigt initiera och genomföra ett hälsosamtal kring levnadsvanor som sedan rapporteras. Stor vikt läggs vid hälsokommunikation och att reflektera kring detta samt att fördjupa sig i ett hälsoproblem. Studenten planerar och genomför ett hälsosamtal med en patient utifrån att ha identifierat ett aktuellt hälsoproblem. Studenten söker rätt på relevanta policydokument, gör en litteratursökning och kvalitetsbedömer ett par artiklar som belyser området. Ett självständigt hälsosamtal genomförs, företrädesvis med Motiverande samtal som modell, eller annan relevant kommunikationsmodell/-metod. Studenten dokumenterar detta i en skriftlig redogörelse som sammanfattar resultatet av granskningen av litteraturen och vald kommunikationsmodell för samtalet, inklusive en jämförelse och reflektion över detta i relation till tillämpningen i samtalet. Själva resultatet av hälsosamtalet dokumenteras i patientens journal. Studenterna examineras även genom en kontinuerlig bedömning som handledaren ger av prestationerna inom området att identifiera, bedöma och värdera hälsoproblem, risker och vårdbehov samt att vidta adekvata åtgärder.

Studenternas prestationer i relation till lärandemålen i samband med vfu i kurserna VÅ3116 och VÅ3098 värderas med stöd av AssCe. Många kompetenser som beskrivs i AssCe har relevans för denna kompetens i högskoleförordningen. God måluppfyllnad med relevans för detta mål beskrivs som att:

- Skapa dialog med familjen och närstående, bemöta deras synpunkter med respekt, och att anpassa kommunikationen efter patientens förutsättningar.
- Bedöma patientens behov av omvårdnad i komplexa situationer, även med begränsad information och i relation till resurser och risker, samt Planera och diskutera nödvändiga prioriteringar med patienten.
- Ta egna initiativ till anpassade åtgärder. Relatera omvårdnadsåtgärder till både beprövad erfarenhet och forskning. Reflektera över tidigare utförd omvårdnad och föreslå alternativ vid behov.

- Systematisk följa upp given omvårdnad genom att fråga patienten hur det har gått och hur det känns och åtgärda vid behov. Reagera snabbt på förändringar.
- Visa förmåga att systematiskt följa upp och värdera läkemedelsbehandling. Informera patienter om läkemedlens effekter och biverkningar på ett för patienten adekvat sätt.
- Visa förmåga att planera och organisera en ändamålsenlig patientvård.
- Visa kunskap om sambandet mellan vetenskap och beprövad erfarenhet och sambandets betydelse för yrkesutövningen.
- Visa förmåga att analysera situationer, väga in relevanta aspekter som patientens själv-bestämmande, informerat samtycke och vårdpersonalens grund för ställningstaganden i situationen.

Termin 3

Under tredje terminen genomför studenten kursen *Examensarbete för magisterexamen i omvårdnad* (VÅ3111), ändrad till *AVÅ27F Examensarbete i omvårdnad - distriktssköterska* 15 hp höstterminen 2022. Kursen omfattar inga lärandemål som direkt kan knytas till detta mål i högskoleförordningen, men däremot finns det en indirekt koppling som är central. Det handlar om att studenten i och med kursen övar upp ett kritiskt förhållningssätt som bland annat inbegriper en systematisk och analytisk förmåga. Detta är en viktig förmåga i ett evidensbaserat arbetssätt för att kunna göra professionella bedömningar och värderingar av patienters hälsotillstånd, samt för att kunna identifiera kunskapsbasen för olika vårdåtgärder. Därigenom finns möjligheten att kunna påverka vården som patienten får, och även att implementera ny kunskap som underlag för beslut i och om vård och omvårdnad. Lärandemålen omfattar att *söka, syntetisera och kritiskt värdera vetenskaplig publikation samt integrera teorier och begrepp inom valt problemområde med relevans för omvårdnad*. Studenterna ska även kunna *analysera och värdera resultat i relation till tidigare forskning samt den kliniska betydelsen av resultatet för den enskilda individen, samhället och hälso- och sjukvården samt genus och etnicitet*. Examinationen sker av det skriftliga examensarbete som även kritiskt granskas och diskuteras vid ett seminarium med respondent- och opponentskap.

Sammanfattande analys och värdering:

Denna färdighet och förmåga är helt avgörande för specialistsjuksköterskans yrkesutövning och sammanfattar flera av de övriga examensmålen i förordningen. Allt som studenten lär sig i programmet leder fram mot att kunna klara detta examensmål: att möta människor, bedöma och värdera deras hälsotillstånd, planera och genomföra evidensbaserade åtgärder, samt utvärdera resultatet av vården. Dessutom, att i så hög grad som möjligt göra detta i dialog och samspel med patienten själv och dennes närstående.

Studenterna fördjupar sina kunskaper under utbildningen i att främja hälsa och förebygga ohälsa genom att utveckla sin förmåga att arbeta hälsofrämjande och förebyggande. Det tar sig uttryck i en ökad kunskap och handlingsberedskap i att möta människor i olika faser av livet och kunna genomföra hälsokontroller och använda hälsosamtal som redskap i dialog med patienten om livsstil och livsstilsförändring. Studenterna fördjupar även sin förmåga att på ett professionellt sätt arbeta i enlighet med omvårdnadsprocessen vid planering, utförande och utvärdering av omvårdnad i vården av patienter, även i samband med palliativ vård.

Studenter som genomgår programmets kurser uppnår en god förmåga i att bedöma hälsotillstånd och behov samt att kunna utföra och utvärdera vårdinsatserna. Det stöd som ges av bedömningsinstrumentet AssCE ses vara värdefullt i processen med att både planera vfu och att utvärdera studenternas prestationer. Studenterna har efter utbildningen goda kunskaper och egna kliniska erfarenheter av vårdande av personer i många olika sammanhang och med olika inriktning: hälsofrämjande och förebyggande vård samt även palliativ vård och hemsjukvård. Genom det systematiska angreppssätt med konstruktiv länkning som används i utbildningsprogrammets kurser säkerställs att studenterna har ”förmåga att självständigt bedöma, planera, genomföra och utvärdera de åtgärder som behövs för att främja fysisk, psykisk och social hälsa”.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel. Dessa exempel kan bestå av kursmål, lärandeaktiviteter, hur examinationsuppgifter är utformade och vilka bedömningskriterier som används.

Bedömningsgrund Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Lärosätets redogörelse:

En egenvärdering av den professionella kompetensutvecklingen, där studenterna värderar sin egen kunskap och även sina behov av fortsatt kunskapsutveckling, löper genom hela utbildningen, ibland mer implicit men ibland också mer konkret och explicit. Det finns dock alltid som en underton i kurserna, bland annat genom ett fokus på studentcentrerad pedagogik, med eget sökande av information och kollaborativt lärande, i syfte att stödja den enskilde studentens lärande och kunskapande. Detta ses som personliga förmågor och konkreta redskap för ett fortsatt lärande även utanför den faktiska kursen.

I olika delar av programutbildningen problematiserar och värderar studenterna också vad som kännetecknar ett professionellt förhållningssätt. Högskolan ser där att professionen vilar på vetenskap i ett eget kunskapsområde, vilket paras med förmågan att använda bästa tillgängliga kunskap som grund för sina vårdinsatser, i distriktssköterskans fall både med inriktning mot omvårdnad och medicinsk vetenskap. De generiska kärnkompetenserna att kunna ge en evidensbaserad vård och att bedriva kvalitets- och utvecklingsarbete bygger i hög grad på en kombination grundat i en värdering av den egna kunskapen, och förhållningssätt till den samma, men också sett i ljuset av kvalitet och evidens i vården av enskilda patienter. Här vävs alltså kunskaper och förståelser, färdigheter och förmågor och värderingsförmågor och förhållningssätt samman till en personlig sammanhållen kompetens som distriktssköterska och ligger till grund för uppdraget att arbeta utifrån vetenskap och beprövad erfarenhet. De övriga lärandemålen i högskoleförordningen har med andra ord allihop bäring på olika aspekter av just värderingsförmåga och förhållningssätt.

Studenterna får själva värdera sin professionella roll vid flera tillfällen under utbildningen. Ett tydligt exempel är en examinationsuppgift i två steg som löper genom utbildningen gällande självvärdering av sin professionella kompetens och utveckling av kunskaper och förmågor genom utbildningen, där studenterna även värderar sina behov av fortsatt kunskapsutveckling. Studenterna får värderar sin egen professionella utveckling vid två tillfällen under utbildningen avseende aspekterna vetenskaplig medvetenhet, etisk medvetenhet, självkänedom, noggrannhet, pålitlighet och omdöme samt självständighet. Formuläret som används vid skattningen är den sista delen av AssCe-formulär, ett bedömningsunderlag som används i sin helhet vid all vfu.

- *Steg 1.* Vid utbildningens början gör studenten en självvärdering (skattning) av sitt professionella förhållningssätt, vilket ingår som ett bedömningsområde i AssCe, det bedömningsformulär som i sin helhet används vid VFU i programutbildningen. I området professionellt förhållningssätt finns en frågeställning om självkänedom och förmåga att

- identifiera sitt behov av ytterligare kunskap. Studenterna kommer senare under utbildningen att använda denna baseline som referens vid nya skattningar av sin samlade kunskap (VÅ3076).
- *Steg 2.* Under sista halvan av termin 2 genomför studenten en ny självvärdering, precis som i steg 1, med stöd av AssCE, men med fokus på utvecklingen av sitt professionella förhållningssätt. I den skriftliga inlämningsuppgiften beskriver studenten också hur han/hon värderar sitt behov av ytterligare kunskap (*vad*) för att utveckla sitt professionella förhållningssätt inom de olika områdena i formuläret, och relaterat till *kompetensbeskrivningen för specialistsjuksköterska Distriktssköterska* (Svensk Sjuksköterskeförening, 2019). Studenten uppmanas även att beskriva hur de olika aspekterna av professionellt förhållningssätt kan utvecklas (*hur*), exempelvis i samband med vfu. Bedömningskriterierna omfattar att inlämningsuppgiften behöver visa studentens förmåga att värdera och problematisera kring utvecklingen av sitt personliga professionella förhållningssätt avseende de fem aspekterna i formuläret. Detta görs genom att lyfta fram relevanta aspekter, förklara, reflektera och exemplifiera samt att inkludera personliga exempel på *vad* och *hur* det görs (VÅ3098, delkurs 1).

Förutom det finns följande inslag i utbildningen:

Termin 1

I den inledande kursen *Folkhälsa och folkhälsoarbete* (VÅ3076) finns en läraktivitet inriktad på att planera, genomföra och utvärdera samtal enligt modellen motiverande samtal. Det lärandemål som examineras är att kunna *analysera och reflektera kring den egna kommunikationen vid det professionella samtalet samt kunna genomföra ett motiverande samtal*. Studenterna genomför ett samtal, som bandas och transkriberas. Detta utgör sedan underlag för en skriftlig rapport om genomförandet av samtalet, med avslutande reflektioner från studenten kring vad som anses vara viktigt i den egna kommunikationen vid det professionella samtalet. För betyget Godkänd krävs att studenten motsvarar bedömningskriteriet: *utifrån det genomförda hälsosamtalet och med en tydlig teoretisk förankring kunna analysera och reflektera över den egna kommunikationen*. Här får studenten syn på sin egen kunskap inom området och vad som behöver fördjupas ytterligare.

I kursen *Vetenskaplig metod och ledarskap* (AVÅ22S) lyfts flera diskussioner om vetenskaplig metodik och även kunskaps- och evidensbaserad vård, det vill säga stödja studenterna att vara forskningskonsumenter. Det ses som en del av att ha en självmedvetenhet om gränserna för sin egen kunskap, och var ytterligare information och kunskap kan identifieras som stöd för både det egna lärandet och för att kunna bedriva en evidensbaserad vård. Här omfattar lärandemålen bland annat att *värdera vetenskaplig litteratur och information som ligger till grund för evidensbaserad vård*. I kursen bearbetas även förändringsarbete och ledarskapets ansvar, där systematiska modeller som PDSA-cykeln (Plan-Do-Study-Act), PARIHS-modellen (Promoting Action on Research Implementation in Health Services) används. Det är vår övertygelse att användning av sådana modeller i syfte att utveckla vården även har en påverkan på förmågan att utveckla den egna kunskapen. Det examineras inte explicit, men examinationerna i kursen bidrar till att bygga en sådan grund. Studenten ges även ett perspektiv på den egna faktiska kunskapen inom området och en beredskap och förmåga att utveckla den när så behövs.

Termin 2

I kursen *Hälsa och omvårdnad av barn och ungdomar* (VÅ3116) ingår 9 hp vfu med inriktning mot barn och ungdomars hälsa. Det finns inget explicit lärandemål som pekar på den förmågan, men i och med att AssCe används som bedömningsformulär och därigenom lyfts diskussioner om det professionella förhållningssättet upp i dialog med handledare och i halvtids- och slutbedömning studenterna genomför här en självskattning med stöd av AssCE-formuläret, däribland med frågeställningar om självkännedom och förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap, men då i relation till det mer avgränsade området som kursen omfattar (VÅ3116).

I kursen *Hälsa och omvårdnad av vuxna och äldre* (VÅ3098) examineras lärandemålet explicit. I delkurs 1 problematiseras och utvecklas synen på profession och professionalitet. Lärandemålet *problematisera och värdera vad som kännetecknar ett professionellt förhållningssätt* examineras genom

att studenterna återigen använder bedömningsinstrumentet AssCe, men denna gång anger sina kunskaper och förmågor så här närmare slutet av utbildningen. AssCe omfattar målet i högskoleförordningen att ”visa ansvar för eget lärande och kunskapsutveckling”. Här skattar studenten sin egen samlade kunskap på en 8-gradig skala med ändpunkterna otillräcklig respektive mycket god. Fråga 19 som handlar om självkännedom omfattar följande kravnivå för godkänt: ”Visa förmåga att se sig själv med distans och att arbeta med egen styrka och begränsningar relevanta för yrkesutövningen. Visa förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap”.

I delkurs 2 examineras lärandemålet *visa på ett professionellt och empatiskt förhållningssätt i yrkesutövandet och kunna värdera sitt behov av ytterligare kunskap samt behov av att utveckla sin kompetens*. I samband med vfu omfattande 9 hp med fokus på vård av vuxna och äldre inom primärvård, hemsjukvård och även palliativ vård genomför studenterna en självvärdering med stöd av bedömningsformuläret AssCe, men med fokus på utveckling och jämförelse med baslinjevärdet. AssCe används som underlag för handledningen samt vid halvtids- och slutbedömning. Det som är relevant för det aktuella lärandemålet är utvecklingen av sitt professionella förhållningssätt med fokus på förmågan att se sig själv med distans och att arbeta med egen styrka och begränsningar relevanta för yrkesutövningen, samt att visa förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap.

I den andra delkursen genomförs även ett hälsosamtal med en patient under vfu. I en examinerande skriftlig inlämningsuppgift ingår som bedömningskriterier för betyget godkänt att beskriva sin reflektion över den egna professionella insatsen i samtalet, samt en värdering av sitt eget behov av ytterligare kunskap och hur studenten själv ser att han/hon kan utveckla det (VÅ3098).

I flera andra examinationsuppgifter finns inslag av att studenterna ska reflektera över behov av fortsatt kunskap och kompetens. I den avslutande kursen VÅ3111 (examensarbete) ska studenterna reflektera över fortsatt forskning inom området, där får de möjlighet att identifiera fortsatt behov av kunskap inom det område de har studerat i sitt examensarbete. Det är dock inte primärt det egna behovet utan mer sprunget utifrån resultatet av det egna examensarbetet, men det bidrar indirekt till ett kritiskt förhållningssätt även till den egna kunskapen.

Sammanfattande analys och värdering:

Det är en styrka att målet synliggörs i flera lärandeaktiviteter och examinationsuppgifter, både i teoretiska kurser och vfu-kurser. En annan styrka är att programmet har tydliga lärandeaktiviteter och examinationsuppgifter knutna till detta lärandemål som löper genom det första året av utbildningen, på ett sätt som knyter ihop bedömningarna och synliggör progression. Bedömningarna bygger på varandra och har fokus på utveckling. Det i sig borgar för att studenterna utvecklar ett förhållningssätt och en handlingsberedskap att även efter programutbildningen förhålla sig öppen och kritisk till sin egen kunskap och behovet av att utveckla denna inom olika områden.

Ett förbättringsområde kring denna värderingsförmåga och förhållningssätt är att utveckla tydligare lärandeaktiviteter och examinationer i fler kurser. Det finns med som en aspekt, men är inte ett uttalat lärandemål i alla kurser.

Högskolans uppfattning är att studenterna i samband med slutet av utbildningsprogrammet har erövat en värderingsförmåga och ett förhållningssätt som innebär att de har en förmåga att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap och att fortlöpande utveckla sin kompetens.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Jämställdhet
Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Lärosätets redogörelse:

Jämställdhet är ett politiskt begrepp kring jämlikhet mellan kön, och beskrivs ofta som att kvinnor och män har samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter inom alla områden i livet. Det används som ett sätt att minska könsdiskriminering. Högskolan tar i hög grad utgångspunkt i jämställdhetsperspektivet, som ju är väldigt påtagligt med tanke på könsfördelningen inom sjuksköterskeprofessionen samt den kunskap som finns om jämställdhet i relation till hälsa och samhällslivet. Högskolan utvidgar begreppet lite vidare än så i programutbildningen och inbegriper exempelvis jämlik vård och hälsa: Jämlik vård är intimt förknippad med mänskliga rättigheter och att erbjuda en vård av hög kvalitet som utgår från vårdbehovet oavsett exempelvis kön, ålder, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsvariation eller social situation. Vården ska ges med respekt för alla människors lika värde. Människors lika rätt till vård utifrån hälso- och sjukvårdslagstiftningens formuleringar grundat i en humanistisk syn på människan finns som en klangbotten i programutbildningen. Vidare används personcentrerad vård som ett centralt begrepp och underliggande tema i utbildningen som även genomsyrar många läraaktiviteter och studieuppgifter. Ett personcentrerat förhållningssätt präglar exempelvis de kliniska delarna i utbildningen. Personcentrerad vård innebär att se och möta hela den person som söker vård, att möta dem där just de är och att det mötet sker genom dialog, partnerskap, jämställdhet och jämlikhet. En strävan är att tydligt involvera denne i samskapande av vården: såväl planering, genomförande som utvärdering av vården. Att se bortom eventuella individuella skillnader i olika avseenden och se personen utifrån sin unika position som människa är ett uttryck för jämlikhet och jämställdhet. Det förhållningssättet genomsyrar sjuksköterskans värv generellt och ansvaret att sjuksköterskan verkar för jämställdhet, jämlikhet och social rättvisa är en grundbult i ICN:s etiska kod.

Ett jämställdhetsperspektiv förankras genom detta i distriktssköterskeutbildningens alla kurser genom innehåll, utformning och genomförande. Jämställdhet och jämlikhet finns med som ett ständigt närvarande perspektiv. Detta är även uppenbart genom det faktum att den absolut övervägande majoriteten av studenterna, och även lärarna är kvinnor, att sjuksköterskeprofessionen fortfarande uppfattas vara ett kvinnoyrke sett ur ett samhällsperspektiv. Diskussioner som förs om organisation av hälso- och sjukvård, olika professioner och teamarbete synliggör med nödvändighet jämställdhet och jämlikhet mellan yrkesgrupper och professioner i och med den obalans som ofta förekommer i hälso- och sjukvården. Det sker givetvis både explicit och även implicit i vissa fall.

Den lärargrupp som studenterna möter är till övervägande del kvinnor, men de möter även en del manliga lärare. Detta bottnar i att sjuksköterskeyrket i hög grad är ett kvinnodominerat yrke och som konsekvens är andelen lärare och forskare i omvårdnad till övervägande del kvinnor. Detta som en konsekvens då anställning i avdelningen Omvårdnad i princip förutsätter en sjuksköterskeexamen och lägst magisterexamen. I en del fall har rekrytering tidigare skett av medarbetare med lite annan bakgrund, exempelvis hälsovetare eller folkhälsa. Även om programmet på ett bra sätt inkluderar jämställdhet och jämlikhet i utbildningen så finns det strukturella hinder för att nå en balans i lärargruppen avseende könstillhörighet, och positiv särbehandling har inte setts vara en rimlig väg att gå.

Organisationen av programmet och användningen av digital teknik som stöd för lärande stödjer i sig jämställdhet och jämlikhet. Detta genom att det skapar en flexibilitet i tid och rum kring frågor som var, hur och när mycket av lärandet sker. Det ökar möjligheter för personer att läsa programmet som kanske inte annars hade kunnat göra det om fysisk närvaro förutsattes på en kontinuerlig basis i Högskolans lokaler. Det ses som en viktig struktur och förutsättning som stödjer jämställdhet och jämlikhet, kanske särskilt då majoriteten av studenterna är kvinnor i 30-års åldern och det även är vanligt att de har barn och familj och en yrkeskarriär.

Genom programmets alla kurser finns hållbarhet som ett tema, där två av de globala hållbarhetsmålen berör jämställdhet och minskad ojämlikhet. I kursen VÅ3076 finns flera föreläsningar som tar upp jämställdhetsperspektiv bland annat föreläsningar om amning, global hälsa, folkhälsa och hållbarhet. Ett lärandemål i kursen rör jämställdhet genom att *problematisera om folkhälsa, folksjukdomar och hälsans bestämningsfaktorer såväl nationellt som globalt samt utifrån en hållbar utveckling*. Där bestämningsfaktorer ofta har med ojämlikhet att göra. I en examinationsuppgift reflekterar studenterna kring bestämningsfaktorer för hälsa och ohälsa, orsaker till ojämlikhet i hälsa samt konsekvenser av detta.

I kursen VÅ3098 finns en lärandeaktivitet kring jämlik vård som består av en inspelad föreläsning i ämnet. Det finns även ytterligare föreläsningar kring god och nära vård, ensamhet och social exkludering som berör ämnet.

Personcentrerad vård och ett personcentrerat förhållningssätt präglar de kliniska delarna i utbildningen i termin 2 (kurserna VÅ3098 och VÅ3116). Genom att sträva efter att se hela personen, och involvera denne i sin egen vård, i den omfattning som är möjlig och önskvärd för personen själv, bejakas jämställdhet och jämlikhet. Likhet uppfattas alltså inte som samma behandling och bemötande, snarare att se den andre som en jämlike och att erbjuda den behandling som behövs givet situationen. Risken för ojämlik vård och den obalans som de facto finns globalt sett, geografiskt mellan landets vårdgivare, och ojämlikheter med tanke på exempelvis kön adresseras på olika sätt i kurserna.

I kurserna VÅ3116 och VÅ3098 genomgår studenterna två webb-utbildningar om mäns våld mot kvinnor i nära relationer samt våld mot barn. Olika perspektiv på jämställdhet tas även upp i föreläsningar och examinationsuppgifter i kurserna. Lärargruppen har sedan ett par års tid uppmanats att ta del av utbildningssatsningar inom området, exempelvis från Linköpings universitet, vilket också flera har gjort.

Sammanfattande analys och värdering:

Jämställdhetsperspektiv förankras i utbildningen genom att utformningen och genomförandet av programmet i hög grad sker med stöd av digital teknik. Det medför gynnsamma förutsättningar för individen, oavsett kön eller annan karakteristika, att kunna studera, och att göra det på ett sådant sätt som passar det övriga livets olika ansvarstaganden. Utbildningens innehåll och lärande främjar i hög grad jämställdhet och jämlikhet. Detta då det perspektivet och synsättet är centralt och grundläggande i omvårdnad och sjuksköterskans yrkesutövning gentemot såväl kvinnor som män. Detta även då den professionella diskursen omfattar att se patienten som en person, att i högre grad mötas som likar med olika viktiga kunskaper och förmågor. Jämställdhetsperspektiv i relation till den egna yrkesrollen diskuteras även aktivt i utbildningen. Aktivt arbete pågår inte i dagsläget med att rekrytera studenter och lärare i syfte att minska obalansen mellan könen, det har inte ansetts vara befogat och rätt väg att gå.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrunder Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Lärosätets redogörelse:

Högskolans utbildningar utvärderas kontinuerligt i en 6-årig cykel, förutom den utvärdering som sker genom UKÄ:s försorg, vilket är en väsentlig del av Högskolans samlade kvalitetssystem. Ledningen bär ett stort ansvar för att genom sitt engagemang ge bästa möjliga förutsättningar för en kvalitetsmedveten kultur som enligt Högskolans definition ska präglas av "tydligt ledarskap, öppenhet och transparens, beredskap till omprövning och vilja till förbättringsarbete". Kvalitetsansvaret är en gemensam angelägenhet för Högskolans personal och även studenter, där var och en har ansvar för att utveckla kvaliteten inom det egna ansvarsområdet. Ett systematiskt kvalitetsarbete genomförs på ett medvetet och välplanerat sätt genom att uppföljningar och analyser regelbundet används som underlag för kontinuerlig utveckling av verksamheten. Kvalitetsarbetet är därför integrerat med Högskolans system för verksamhetsstyrning

Interna utvärderingar av programutbildningar ligger inom ramen för de kollegiala nämndernas uppdrag och sker med stöd av externa seniora sakkunniga. Den senaste utvärderingen av distriktssköterskeprogrammet skedde 2018. Granskningen genomfördes utifrån ett grundmaterial med självvärdering och en matris som visar relationen mellan kursinnehåll och examensmål, dessutom användes styrdokument som kursplaner, och kurshandböcker samt beskrivningar av examinationer och bedömningskriterier. Granskningen kommunicerades i en granskningsrapport som utgjorde grund för ett utlåtande från nämnden, som i sin tur användes av programledningen för att ta fram en handlingsplan.

I den interna granskningen lyftes programutbildningens styrkor fram kring examensarbetets genomförande, hälsokommunikation som en profilfråga och tydligheten i ledarskapsfrågor med fokus på förändrings- och utvecklingsarbete. De områden där en utvecklingspotential identifierades var forskares deltagande i utbildningen, fördjupning och breddning av metodinslag, samt tydliggörande av begrepp som evidensbaserad vård och hållbarhet i kursplaner och därmed i utbildningen. En handlingsplan togs fram av programledningen utifrån den lista med krav på åtgärder som presenterades.

Utvecklingsarbeten genomfördes kring olika aspekter av utbildningen utifrån handlingsplanen. Dels att se över den valbarhet som hade funnits i tidigare upplägg av utbildningen, dels att förstärka inslag med inriktning mot psykiatri och psykisk ohälsa. Vidare omfattade utvecklingsarbetet även att studenterna i högre utsträckning skulle förvärva förmåga att medverka vid vård i livets slut, och därför ingår nu palliativ vård, inklusive vård i livets slut, i den vfu för samtliga studenter i kursen VÅ 3098. Dessutom stärktes förmågan att självständigt utföra kliniska undersökningar och behandlingar också i andra delar, exempelvis i samband med hälsoundersökningar och vaccinationsverksamhet.

Kvaliteten i all kursverksamhet diskuteras även fortlöpande av programledningen, men också av examinatorer och kursansvariga i respektive kurs. Detta görs bland annat utifrån omvärldsanalyser och med stöd av utvärderingar från både studenter och deltagande lärare. Några exempel på förbättringar som genomförts senaste året i utbildningen är ett ökat fokus på begreppet god och nära vård där en del lärandeaktiviteter har införts. Även kring mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer har två

lärandeuppgifter införts som innebär att studenterna nu genomgår två webbutbildningar kring mäns våld mot kvinnor respektive våld mot barn.

Studentperspektivet och deras involvering i såväl planering, genomförande som utvärdering av kurserna ses som ett viktigt bidrag till det systematiska kvalitetsarbetet. Se utförligare beskrivning om studentperspektivet nedan.

Genomföra utbildningen inom planerad studietid

Hela programmets planering och genomförande har som utgångspunkt att normalläget är att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid. Studierna bedrivs genomgående på helfart förutom den avslutande terminen med examensarbete som genomförs på halvfart. Examinationer av varje kurs sker inom kurstiden och möjligheter till omexamination erbjuds ett par veckor efter ordinarie examinationstillfälle. De flesta studenter klarar kurskraven inom stipulerad tid men det förefaller ske förändringar i studentgruppens förhållningssätt och möjligheter att klara av sina studier. En tendens kan märkas att studenter i högre grad skapar en på sitt sätt egen individuell studiegång. Detta utan lärosätets medgivande via exempelvis studieuppehåll. Det kan ske genom att studenten exempelvis inte deltar i examinationen vid det tillfälle som erbjuds, eller att registrera sig på en kurs men inte prestera något nämnvärt. I och med att studenten då är registrerad på kursen så är man redan i kursen, och kan omregistreras på nästa kurstillfälle. Högskolan har lite olika möjligheter att hantera situationen om studenter inte har klarat kursfordringarna inom stipulerad tid. Antingen kan en linje i enlighet med regelverket upprätthållas och erbjuda ytterligare ett examinationstillfälle inom ett år från det ursprungliga, eller så kan en mer frikostig linje antas. Högskolan har valt linjen att försöka stötta studenterna att klara av sina studier så snart som möjligt. I möjligaste mån, men givetvis utifrån tillgängliga resurser, erbjuds därför ibland ytterligare examinationstillfällen förutom ett omtentamenstillfälle i relativ närhet till kursen. Denna flexibilitet från lärosätets sida uppfattas huvudsakligen som en styrka och beslutet bygger i hög grad på det samhälleliga behovet av fler specialistutbildade sjuksköterskor. Centralt och vägledande för besluten är hela tiden att det sker på ett rättssäkert sätt. Det kan dock finnas en risk att utnyttjandet av frikostigheten sätts i system, det vill säga missbrukas av studenterna. Det är en potentiell risk som har identifierats och som bevakas fortlöpande.

Sammanfattande analys och värdering:

Programmet och de ingående kurserna följs upp systematiskt inom ramen för lärosätets systematiska kvalitetsarbete, både i ett 6-årsperspektiv och kontinuerligt på program- och kursnivå årligen. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter som studenter, ämnesföreträdare och kollegiala nämnder samt till linjen, närmast då avdelningschefer. Ett förbättringsområde är att fördjupa samarbetet med företrädare i primärvården, exempelvis kring samfinansierade uppdrag som klinisk adjunkt och lektor. Samverkan behöver också förtydligas för att ta del av deras erfarenheter och behov relaterat till distriktssköterskeutbildningen, exempelvis genom ett programråd.

Bedömningsområde: Studentperspektiv

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Studentperspektiv
Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Lärosätets redogörelse:

Det finns studentrepresentation beslutande sammanhang vid Högskolan, exempelvis i rektors ledningsråd och vid institutionsledningarna. Studenter i sjuksköterskeutbildningar på grund- och avancerad nivå har visat sig inte vara så intresserade av att delta så aktivt i kvalitetsarbete vid Högskolan. Potentiella orsaker för studenter just i denna programutbildning kan vara att studenterna ofta har barn och familj, och som i viss grad även arbetar kliniskt parallellt med sina studier. Tidigare har det funnits ett programråd där studenter möter programledningen ett par gånger per termin. Det har dock varit svårt att upprätthålla och finns inte för närvarande.

Med ett par års mellanrum genomför lärosätet en omfattande studentutvärdering, studentspeglarna, och även alumnenkäter har använts tidigare. Här tillhandahålls ett underlag för diskussion ner på programnivå. Helt avgörande är dock svarsfrekvensen och representativiteten. Studentenkäten 2020 besvarades av åtta studenter från distriktssköterskeprogrammet, vilket motsvarar 12 % av de då 67 registrerade studenterna. Då är det svårt att värdera resultatet, och risken finns att övertolka representativiteten, precis som risken att ge enskilda svar på öppna frågor en för stor dignitet på gruppnivå.

Under december 2021 genomfördes en programenkät där alla studenter i termin 1 och 3 erbjöds att svara på några frågor om upplägget och önskemål kring distriktssköterskeutbildningen vid Högskolan Dalarna. Totalt 24 av 71 (34%) studenter svarade. Studenterna var över lag nöjda med hur distriktssköterskeutbildningen var upplagd med inriktning både mot barn, vuxna och äldre. Några studenter hade dock önskat en utbildning mer inriktad på barn och några önskade en utbildning mer inriktad mot äldre. Skälen till att studenterna valde Högskolan Dalarna i första hand var att utbildningen erbjöds på distans följt av argumentet att det låg närmast deras bostadsort.

Studenterna hade önskemål om mer kunskap inom vissa specifika områden till exempel sårvård, praktiska övningar (tillfälligt borttagna p g a Covid), mag-tarmbesvär och psykisk ohälsa. Dessa önskemål har tagits i beaktande och kommer att inkluderas i högre grad i och med programstarten till hösten 2022. Några önskemål kunde tillgodoses redan under våren 2022, exempelvis kring sår och sårvård, astma/KOL och psykisk ohälsa. Studenterna hade även en del kritiska synpunkter på vissa delar i programutbildningen vilket respektive kursansvariga har fått ta del av och ser över i sina respektive kurser, exempelvis i kursen om förskrivningsrätt.

Kursanalys

I samband med avslut av varje kurstillfälle erbjuds studenterna att besvara en kursvärdering och genom det delta i kvalitetsarbetet med sina synpunkter och erfarenheter. Studenternas kursvärdering tillsammans med lärarnas utvärdering bildar underlag för en kursanalys som kursansvarig och examinator gör. Denna ligger i sin tur till grund för planering av nästkommande kurs och kommuniceras även till nästkommande studentgrupp via kursrummet på lärplattformen. Utvärderingarna kommuniceras även till programansvariga och till ämnesföreträdaren och ingår i årlig rapportering till linjen, närmast då avdelningschef. Under åren har olika sätt använts för att låta studenterna komma till tals, både skriftligt och muntligt, med högskoleövergripande frågor enbart eller i kombination med mer kursspecifika,

automatiserade utskick eller mer manuell hantering. En kvarstående svaghet är dock att det är svårt att få merparten av studenterna att vilja lägga tid på att besvara utvärderingar av varje kurs, det finns en viss utmattning i det. Med låga svarsfrekvenser är det svårare att förstå hur pass representativa svaren är för hela gruppen. Tidigare har kursplanerna vid lärosätet utvecklats mot en ökad detaljeringsgrad som då har minskat handlingsutrymmet för justeringar och anpassningar inom kursens ram, exempelvis för studenternas inspel på sin egen utbildning. Nu går utvecklingen mot lite mer öppna formuleringar kring genomförandet som gör att graden av delaktighet förhoppningsvis kan öka i studentgruppen, både avseende pågående kurs, och i relation till nästkommande kurstillfälle.

Kursvärderingar

En summering av de senaste kursvärderingarna från hösten 2021 och hittills under våren 2022 beskrivs kort nedan. En femgradig svarsskala användes.

Studenternas kursvärderingar i de olika kurserna har stora likheter. De flesta studenter var nöjda eller mycket nöjda med sin egen insats och med den information som gavs innan och under kursen (VÅ3076; AVÅ22S; MC3027; VÅ3116; VÅ3111) samt med den återkoppling de hade fått i kursen (AVÅ22S; MC3027; VÅ3116; VÅ3111), med undantag av studenterna i kursen VÅ3076 där de flesta angav mittalternativet, att de varken var nöjda eller missnöjda. Ett fåtal studenter i de olika kurserna var dock missnöjda eller mycket missnöjda.

Studenterna var över lag nöjda med kurserna som de beskrev som givande (VÅ3111) och att det var positivt med upplägget och föreläsarna samt att undervisningen bedrevs över nätet (VÅ3076). Många studenter beskrev positiva aspekter i kursen, exempelvis i VÅ3116 att det var bra, intressanta och lärorika föreläsningar som man sedan hade stor nytta av i vfu. Många beskrev där också att de var väldigt nöjda med sina vfu-placeringar som varit mycket lärorika. Seminarierna och de diskussionerna i kursen beskrevs som positiva för lärandet. I examensarbetskursen (VÅ3111) var de väldigt nöjda med sina handledare, som fanns där och gav bra återkoppling. De var även nöjda med möjligheten till reflektion i mindre grupper och att de fick fördjupa sina kunskaper kring ett ämnesområde som de var intresserade av och även uppfattade sig ha nytta av. Flera beskrev att de efter kursen behärskade det vetenskapliga perspektivet på ett bättre sätt (VÅ3111). I kursen MC3027 framkom en hel del synpunkter, både i positiv och negativ bemärkelse och kring förbättringsområden, över 70 kommentarer i fri text gavs. Positivt var att de tyckte att kursen ansågs vara mycket lärorik och fördjupade deras kunskaper i farmakologi och olika sjukdomstillstånd och deras behandling.

Förbättringsområden som kan utvecklas ännu mer angavs i VÅ3076 vara e-Twinning där det finns en intressant potential med utbyte med andra studenter, men att framför allt tekniken behöver förbättras och deltagarnas aktivitet behöver främjas på ett bättre sätt. I kursen AVÅ22S var det framför allt formalia kring skrivning av projektplan för examensarbete och brist på tid som påpekades. Studenterna önskade också att dessa delkurser bytte plats med varandra. I MC3027 fanns det synpunkter framför allt kring examinationerna, där studenterna var kritiska till uppdelningen och genomförandet. I VÅ3116 upplevde studenterna framför allt att det var för många examinationsuppgifter. I VÅ3111 var studenterna mindre nöjda med vissa organisatoriska och tekniska problem som hade uppstått i ett fåtal handledningsgrupper. Sammantaget bidrog studenterna med flera förbättringsförslag vilka nu beaktas inför nästa kurstillfälle.

Studenternas deltagande i kursvärderingen skiljer sig åt en del mellan kurserna, med en tendens till ett sjunkande deltagande över tid. I VÅ3076 deltog 30 av 45 studenter (67%), i AVÅ22S deltog 18 av 40 studenter (45%) I termin 2 deltog 28 av 42 studenter (67%) i VÅ3116 och kursen VÅ3098 pågår nu fortsatt under våren 2022 och har inte slutförts ännu. I VÅ3111 i termin 3 senast deltog 10 av 30 studenter (33%) i kursvärderingen. I en del kurser förekommer det samråd med studenterna under pågående kurs, där studenterna möter kursansvarig. Detta som ett sätt att komplettera den kursvärdering som genomförs mot slutet av varje kurs. Arbetssättet planeras att spridas till alla kurser i programmet.

Sammanfattande analys och värdering:

Några förbättringsområden som har identifierats är fortsatt att få studenter att i högre grad delta i kvalitetsarbetet genom att delta i utvärderingar kring programutbildningen i sin helhet och även i programråd. Deltagandet i kursvärderingarna är ganska bra även om deltagande i sista delarna av

utbildningen skulle kunna vara högre. De synpunkter som studenternas medverkan i kvalitetsarbetet ger ses vara viktiga och tas alla under beaktande i det fortsatta arbetet med kursernas kvalitet, såväl av programledning som av respektive kursledning. Arbetet behöver göras för att det fortsatt ska uppfattas och upplevas vara meningsfullt av studenterna att delta i kursvärderingarna. Här ses de återkopplingar av kursvärderingarna som görs vara viktiga och att tydligare knyta dessa till processen, till kursernas genomförande och inte bara efteråt som ett resultat av kurserna. Att kunna arbeta med kursernas kvalitet lite mer i enlighet med forskningen om kvalitet, det vill säga att det är bättre att bygga in kvalitet än att fokusera på att kontrollera in kvalitet i efterhand. Här ses de potentiella handlingsmöjligheter och manöverutrymmen som kan ske fortsatt inom kursplanens ram kunna bidra, vilka ökar lite mer genom minskade läsningar av kursplanens formuleringar. Här kan kursansvariga och examinatorer i dialog med studenter i högre grad komma överens om kursernas genomförande. Att ha samråd med studenterna under pågående kurs planeras att genomföras mer systematiskt.

Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

Beskriv, analysera och värdera. Redogör för styrkor och svagheter samt hur dessa hanteras för att säkra en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel.

Bedömningsgrund Arbetsliv och samverkan

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Lärosätets redogörelse:

Rollen distriktssköterska är sedan lång tid etablerad och tydlig i hälso- och sjukvården, även om arbetsuppgifter, ansvar och befogenheter genomgår förändringar över tid. Utbildningen är en generalistutbildning och omfattar vård, med fokus på omvårdnad, av såväl barn och unga som vuxna och äldre, och även olika vårdformer som primärvård, hemsjukvård och palliativ vård.

Distriktssköterskeutbildningen utgår tydligt från högskoleförordningens formuleringar av vad en distriktssköterska behöver ha för kunskap efter sin utbildning, både avseende kunskap och förståelse, färdighet och förmåga samt värderingsförmåga och förhållningssätt. Utbildningen omfattar teoretiska delar och även kliniska delar mot hela verksamhetsfältet för distriktssköterskor. Högskolan uppfattar att programmet aktivt använder och har kontroll på länkningen mellan lärandemål, läraaktiviteter och examinationer med uppsatta bedömningskriterier, vilket borgar för att våra studenter uppnår sådan kunskap och förmåga som krävs för att självständigt kunna arbeta som specialistsjuksköterska. En grund läggs den första terminen kring vetenskaplig metodik och ledarskap, folkhälsa och forskningsrätt, följt av en termin med mer fokus på hälsofrämjande och preventivt arbete samt att kunna analysera och hantera komplexa situationer inom omvårdnad utifrån ett professionellt förhållningssätt. Här ingår identifiering och bedömning av normalitet och avvikelser i relation till hälsa och omvårdnad såväl bland barn och unga som bland vuxna och äldre i befolkningen. I termin 2 kommer studenterna även i kontakt med arbetslivet under sammanlagt 18 veckor i samband med sina kliniska studier. I termin 3 genomförs en ämnesfördjupning i omvårdnad, företrädesvis som empiriska projekt. Projekten utgår i ökande grad från pågående forskning och uppslag identifierade utifrån kontakterna med vårdverksamheterna. Detta borgar för en högre klinisk relevans för de resultatet som kommer fram genom examensarbetena, och även rustar studenterna för att kunna ta en aktiv roll i förändrings- och utvecklingsarbeten i det kommande yrkeslivet.

Programstudierna bedrivs med inslag av reflektion, kritisk granskning och analys, och ger genom det en beredskap att ha ett kritiskt prövande förhållningssätt, vilket även är användbart vid förändringar i arbetslivet och även av befintlig kunskap, det vill säga att kunna ge en evidensbaserad vård. Den förmågan till kritiskt tänkande är även användbar i relation till den egna kunskapen och att identifiera sitt behov av ytterligare kunskap. I programmet lyfts aspekter av hållbart arbetsliv, med deltagande av forskare inom det fältet.

Samverkan

Distriktssköterskeutbildningen vid Högskolan Dalarna samverkar med det omgivande samhället på flera sätt. Programansvariga är klinisk lektor respektive adjunkt, med samfinansierade uppdrag med Region Dalarna inom ramen för respektives anställning vid Högskolan Dalarna. Uppdraget som klinisk lektor omfattar en lika fördelning av utbildning, forskning och andra kliniska uppdrag. I dagsläget omförhandlas dock avtalen mellan Högskolan och Region Dalarna och den nuvarande omfattningen på adjunktuppdraget är sänkt till totalt 50% från att tidigare ha utgjort en ram för 2 heltidsuppdrag. Skälet till detta är ett behov i regionen av att etablera en stabilare ekonomisk lösning till de kliniska

samfinansierade uppdragen. Det råder dock en samsyn mellan organisationerna om behovet och betydelsen av dessa samfinansierade uppdrag.

Region Dalarna och Högskolan har en *samverkansgrupp* där representater från både grundutbildning och forskarutbildning finns representerade. Här diskuteras givetvis specialistutbildningen till distriktsköterska som en av de tre inriktningarna på avancerad nivå. Ett annat viktigt samverkansforum är *Vfu-rådet* där kliniska delar i all utbildning av sjuksköterskor diskuteras och även *Dalarnas omvårdnadsråd* som har fokus att påverka utvecklingen inom omvårdnad på alla nivåer i organisationen. Här är den disputerade programansvarige med som ledamot tillsammans med en professor vid Högskolan och tre andra disputerade lärare.

Högskolan har också nära samarbete med länets alla 14 kommuner genom samverkansavtal och även genom *Kunskapscentrum för kommunal hälso- och sjukvård (KKHS)* med syfte att stödja förändrings- och utvecklingsarbete inom den kommunala hälso- och sjukvården i länet genom att vara en länk mellan forskning, utbildning och den kliniska verksamheten. En mötesplattform är även *Socialtjänstens utvecklingscentrum i Dalarna (SUD)* där även vårdutbildningar med relevans för kommunal verksamhet i viss mån diskuteras. Diskussioner om etablering av ett gemensamt forum för Högskolan, Region Dalarna och länets kommuner med fokus på vårdutbildningar förs internt. Dessutom förs diskussioner om att återigen etablera ett Programråd med företrädare för våra avnämare och studenter. Det har funnits tidiagre, men inte nu längre då det var svårt att upprätthålla.

Etablerad samverkan finns även med vfu-samordnare i varje kommun men även med en strukturerad verksamhet i regionen utgående från Kompetenscentrum, som omfattar vfu-samordning med vfu-samordnare och studierektor i regionen för utbildning av sjuksköterskor. Utifrån behov så etableras samverkan dessutom med olika vårdverksamheter nationellt i strävan att erbjuda studenter med annan boendeort än länet en vfu i relativ närhet. I de fallen skrivs separata avtal med vårdverksamheten för namngiven student och vfu-period. I vissa fall sker samverkan genom den funktion för vfu-samordning som finns i den regionen. Det är en strävan som finns, men absolut ingen garanti. Det som kan garanteras är en utbildningsplats inom länet utifrån de avtal som finns med Region Dalarna och länets kommuner.

Sammanfattande analys och värdering:

I och med att utbildningen har ett nära samarbete med kommuner och regionen bedöms utbildningen utformad och genomförd på ett för studenten användbart sätt i ett kommande yrkesliv. Då all relevant kompetens inte finns representerad av lärarna anställda på Högskolan så anlitas en del konsulter (ofta anställda av kommuner eller regionen) till framför allt föreläsningar. Två tydligt inriktade vfu-perioder innebär också att studenterna får ta del av den senaste kliniska kunskapen och utvecklingen samt får en aktuell inblick i sitt kommande arbete som distriktsköterska. Den studentcentrerade pedagogik som används och de didaktiska val som görs ger sammantaget en grund för lärande av olika kunskaper och förmågor som i sin tur ger studenterna en beredskap för att kunna möta förändringar i arbetslivet. Ett sådant förhållningssätt, både till sig själv och den egna praktiken, behöver dock underhållas och vara en del av en verksamhetskultur. Beroende på sammanhang kan individen ibland kanske socialiseras in en verksamhetskultur som inte bejakar detta i tillräckligt hög grad, men det är en fråga som i hög grad ligger utanför utbildningens möjlighet att riktigt påverka. Här ser Högskolan dock ett utvecklingsbehov inom programutbildningen. Det finns många samverkansarenor med olika vårdgivare, men återskapandet av ett programforum med Region Dalarna och länets kommuner står högt på programutbildningens lista. Det har funnits tidigare men har varit svårt att upprätthålla, både i relation till studentgruppen och i relation till verksamhetsföreträdare. Etableringen av kliniska samfinansierade tjänster har nog i viss mån fått ersätta en sådan organisatorisk samverkan.